

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Begroting 2014

Jaarplan en financiële begroting

Registratienummer
13.38994

Datum
13 november 2013

Versie
3.1

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1 Inleiding	9
2 Ontwikkelingen	11
3 Waterveiligheid	14
3.1 Indicatoren Waterveiligheid	14
3.2 Programma primaire keringen op orde	14
3.3 Beheer van de waterkeringen	16
3.4 Crisisbeheersing	18
4 Voldoende water	20
4.1 Indicatoren Voldoende water	20
4.2 Programma Bestrijding wateroverlast	20
4.3 Programma Verbetering boezemkades	21
4.4 Bestrijding watertekort	22
4.5 Integraal beheer van het watersysteem	22
4.6 Monitoring van het watersysteem	26
5 Schoon (zoet)water	28
5.1 Indicatoren Schoon (zoet) water	28
5.2 Programma Kaderrichtlijn Water	28
5.3 Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving	30
5.4 Beheersing van lozingen: afvalwaterketen	30
6 Veilige (vaar)wegen	35
6.1 Indicatoren Veilige (vaar)wegen	35
6.2 Wegenbeheer	35
6.3 Vaarwegbeheer en nautisch beheer	37
7 Besturing van de organisatie	38
7.1 Indicatoren Besturing van de organisatie	38

7.2	Bestuur en externe communicatie	38
7.3	Bedrijfsvoering	41
7.4	Milieu en klimaat	42
7.5	Doeltreffendheid en doelmatigheid	44
7.6	Financieel beleid	45
7.7	Heffing en invordering	49
8	Weerstandvermogen en risico's	51
9	Waterschapsbelastingen	55
9.1	Belastingstelsel	55
9.2	Kwijtscheldingsbeleid	55
9.3	Belastingtarieven	55
9.4	Correctieposten	55
10	Incidentele baten en lasten 2014	57
11	Kostentoerekening	58
12	Egalisatiereserves en voorzieningen	60
13	Financiering	63
14	Cultuurhistorisch erfgoed	66
15	Verbonden Partijen	67
16	EMU-saldo	73
17	Exploitatie	74
17.1	Exploitatie naar programma	74
17.2	Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten	74
17.3	Toelichting op de begroting naar kosten- en opbrengstsoorten	75
17.4	Begroting naar taken (kostendragers)	75
18	Bijlagen	78
18.1	Belastingprofielen	78
18.2	Personeelslasten en formatie	80

18.3	Recapitulatie programma-investeringen	81
18.4	Recapitulatie beheerinvesteringen	82
18.5	Vaste activa	83
18.6	Schulden	84
18.7	Afkortingenlijst	85

Samenvatting

In Hollands Noorderkwartier wonen we met 1,1 miljoen inwoners en 27.000 bedrijven beneden zeeniveau. Leven onder zeeniveau lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het niet. Juist nu de zeespiegel stijgt en de bodem daalt, is het een extra uitdaging om droge voeten te houden. Het is onze taak om te zorgen voor de waterveiligheid. Niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Daarom werken onze medewerkers elke dag aan de bescherming van het land en de kwaliteit van het oppervlaktewater. Ons werkgebied is Noord-Holland boven het Noordzeekanaal inclusief Texel. Daar werken we aan:

Waterveiligheid: het beschermen van inwoners tegen overstromingen

Water: de zorg voor voldoende en schoon (zoet) oppervlaktewater

(Vaar)wegen: het beheer en onderhoud van wegen en vaarwegen

In deze begroting leest u wat wij daarvoor in 2014 doen en wat dit gaat kosten.

De begroting is ingedeeld in de vier maatschappelijk effecten die we nastreven: waterveiligheid, voldoende water, schoon (zoet) water en veilige (vaar)wegen. We beginnen met een hoofdstuk over de ontwikkelingen en eindigen met een hoofdstuk over hoe we onze taken willen uitvoeren: de besturing van de organisatie.

Ons takenpakket is onverminderd omvangrijk en kostbaar. We moeten meer kosten zelf dragen omdat het Rijk kosten doorschuift naar decentrale overheden. We zien verder dat in Nederland en in onze regio in financieel opzicht minder draagkracht en draagvlak is voor de kosten van onze inspanningen. De aanhoudende economische recessie drukt zwaar. Om lastenstijging te beperken komt steeds meer nadruk te liggen op kostenbeheersing, bezuiniging op organisatiekosten en sturing op onze schuldenlast. Niettemin ontkomt HHNK, ondanks alle bezuinigingen, niet aan een toename van de belastingdruk. Door het in de Waterschapswet vastgelegde belastingsysteem wordt dit nog eens verergerd omdat de verdeling van de lasten in 2014 aanzienlijk verschuift.

De klimaatverandering heeft een steeds grotere invloed op onze taken. Maar ook de invloed van Europa neemt toe, onder andere via de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Richtlijn Overstromingsrisico's. In het kader van het Deltaprogramma werkt het Rijk aan de totstandkoming van de Deltabeslissingen, die in 2014 aan de politiek worden voorgelegd. Deze beslissingen zijn bepalend voor de veiligheid, watervoorziening en ruimtelijke inrichting van ons land. Onze eigen Deltavisie, die we in 2012 in lijn hiermee hebben vastgesteld, helpt ons en onze partners om goed en onderbouwd positie te kiezen in de discussies die op landelijk niveau over het Deltaprogramma worden gevoerd. We werken onze Deltavisie de komende jaren uit in een regionale deltastrategie voor Hollands Noorderkwartier. Dit doen we samen met onze omgeving. We gaan daarbij onder meer in gesprek met inwoners over de gevolgen van een overstroming en willen het veiligheidsbewustzijn vergroten aan de hand van het concept 'meerlaagsveiligheid'.¹

Ondertussen blijven we activiteiten uitvoeren om ons beheergebied klimaatbestendig te maken. De primaire (zee)waterkeringen verbeteren we binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) wanneer ze niet voldoen aan de door het Rijk vastgestelde normen. Voor de wateroverlastbestrijding voeren we het programma Wateropgave uit. Omdat we het totale

¹ *Meerlaagsveiligheid*

- Preventie voorop, dus vooral doorgaan met onderhoud en verbeteren van waterkeringen.
- Duurzame ruimtelijke planning: de juiste gebruiksfuncties op de juiste plaats. Een multifunctionele benadering van waterkeringen is daarbij een belangrijk perspectief dat we willen ontwikkelen en uitwerken.
- Crisisbeheersing op orde.

watersysteem (polders en boezems) integraal benaderen en aanpakken, is er een sterke verbinding met ons programma ter verbetering van de boezemkades (VBK).

We bereiden ons ook voor op maatregelen die de effecten van langdurige droogte en warmte op het water(eco)systeem moeten voorkomen of verzachten. Hiermee willen we maatschappelijke en economische schade door watertekort zoveel mogelijk voorkomen.

De Europese Kaderrichtlijn Water geeft aan dat wij uiterlijk in 2027 moeten beschikken over een gezond en betrouwbaar watersysteem dat voldoende veerkrachtig is om (plaatselijke) verstoringen op te vangen. We werken daarom aan het verbeteren van de water(systeem)kwaliteit. De verbeteringen moeten maatschappelijk haalbaar en economisch verantwoord plaatsvinden. We wegen dus steeds af of maatregelen bijdragen aan het beoogde effect: schoon water. De maatregelen voeren we uit binnen het programma Kaderrichtlijn Water. De doelen en maatregelen voor de tweede planperiode van de KRW (2016-2021) bepalen we in het Waterprogramma (WBP5).

Onze doelen bereiken kunnen wij niet alleen. Daarvoor werken we intensief samen met andere overheden en partners. Om te komen tot een doelmatiger waterbeheer in Nederland met een krachtige, kleine en dienstverlenende overheid hebben het Rijk, de provincies, waterschappen, gemeenten en de drinkwaterbedrijven in 2011 afspraken vastgelegd in het Bestuursakkoord Water. Het akkoord, dat doorwerkt op al onze beleidsterreinen, voeren we de komende jaren verder uit tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

Waterveiligheid

Vanaf 2014 realiseren we binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) de dijkversterkingen aan de Wieringermeerdijk en de Zwakke Schakels langs de kust. Onze andere dijkversterkingsprojecten bereiden we verder voor. Het onderzoeksproject Dijken op veen leerde ons dat dijken op een ondergrond van veen sterker zijn dan werd aangenomen. Met een vervolgpriject maken we de onderzoeksresultaten toepasbaar, zodat we deze kunnen gebruiken voor de versterking van de Markermeerdijk tussen Hoorn en Amsterdam.

Het beheer van onze waterkeringen willen we uitvoeren op basis van het asset managementprincipe². We starten met het ontwikkelen van risicogestuurde onderhoudsconcepten voor onze waterkeringen en waterkerende kunstwerken.

Bij een crisis is het delen van informatie door verschillende hulpverlenende partijen van cruciaal belang. We implementeren daarvoor binnen onze crisisbeheersingsorganisatie het netcentrisch werken. Netcentrisch werken zorgt ervoor dat alle betrokkenen snel en gelijktijdig hetzelfde, actuele beeld hebben van een crisissituatie en dat ze kennis en informatie kunnen delen. Netcentrisch werken wordt ondersteund door een informatiesysteem, het landelijk crisis-managementsysteem.

Wat gaat waterveiligheid in 2014 kosten?

Beleidsprogramma (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Waterveiligheid	21,8	17,1	19,3

² Asset management: het beheren van bedrijfsmiddelen en objecten. De kern van asset management is dat op elk gewenst moment kan worden beschikt over een actueel inzicht in de omvang, de aard en de onderhoudstoestand van de beheerde arealen en objecten.

Voldoende water

Zonder goed waterbeheer zou bijna ons hele gebied onder water staan. We bouwen, beheren en onderhouden infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen en aan- en af te voeren. Hierbij gaan we, evenals bij onze waterkeringen, steeds verder over op het asset managementprincipe.

Door de klimaatverandering ontstaan vaker extreme neerslagsituaties, maar ook watertekorten. In 2014 brengen we de waterhuishouding in tien polders op orde, zodat deze voldoen aan de normen voor waterlast. Ook verbeteren we 25 kilometer van onze regionale waterkeringen. Verder onderzoeken we hoe we de crisisbeheersingsorganisatie het beste kunnen inzetten bij een kadebreuk. Als het instromen van water binnen circa twaalf uur stopt, voorkomen we veel schade.

Zowel op landelijk als op regionaal niveau worden de strategieën voor een duurzame en eerlijke verdeling van schoon, zoet water verder uitgewerkt. We moeten ons, samen met de provincie, beraden op een zogenaamde verdringingsreeks voor ons gebied, die wordt vastgelegd in het Waterprogramma. De verdringingsreeks bepaalt welke (gebruiks)functies in tijden van droogte het langst worden voorzien van zoet water. Op basis van de 'trias aquatica'³ dringen we het gebruik van oppervlakte-water terug, zetten we nieuwe bronnen in en stellen we onze huidige zoetwaterbron IJsselmeer / Markermeer veilig.

Voor bepaalde activiteiten van inwoners en bedrijven in of bij waterstaatswerken hebben we algemene regels. Activiteiten die hieronder vallen kunnen met een melding in plaats van een vergunning worden uitgevoerd. We evalueren de algemene regels en bekijken of we meer activiteiten onder algemene regels kunnen brengen.

Wat gaat voldoende water in 2014 kosten?

Beleidsprogramma (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Voldoende water	65,2	68,8	65,5

Schoon (zoet) water

Ons oppervlaktewater moet schoon zijn. Instrumenten om dit te bereiken, zijn de Europese Kaderrichtlijn Water, een vergunningen- en handhavingssysteem voor lozingen en een goed werkende afvalwaterketen⁴.

De Europese Kaderrichtlijn Water is erop gericht om uiterlijk in 2027 een goede waterkwaliteit en een goede ecologische toestand van het watersysteem te bereiken. Dit leidt tot een gezond en betrouwbaar watersysteem met voldoende veerkracht om (plaatselijke) verstoringen op te vangen. Daarvoor doen we onderzoek naar emissiereductie, richten we oevers natuurvriendelijk in, schakelen we om naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud, monitoren we de effecten en trachten we de zwemwaterkwaliteit waar mogelijk te verbeteren.

Conform de waterkwaliteitsdoelstellingen van de KRW verlenen we op maatschappelijk verantwoorde wijze vergunningen en houden we toezicht op lozingen.

³ Combinatie van zuinig omgaan met zoet water, het inzetten en ontwikkelen van nieuwe zoetwaterbronnen en het veiligstellen van de bestaande waterbronnen IJsselmeer en Markermeer.

⁴ Het water vanaf het afvoerputje tot het gezuiverd op het oppervlaktewater wordt geloosd.

We streven naar een duurzame benadering van de afvalwaterketen die als één geheel wordt beheerd. Hiervoor is een intensieve samenwerking met onze partners in de keten noodzakelijk, evenals een transitie van 'afvalstofdenken' naar 'grondstofdenken'. We ontwikkelen de benodigde activiteiten vanuit vier speerpunten.

- 'Begin bij de bron gaat' gaat over bewustwording bij de gebruiker, het scheiden van schoon en vuil water en het benutten van regenwater en het optimaliseren van de afvalwaterketen, bijvoorbeeld door decentrale sanitatie.
- 'Functies van (afval)water' richt zich op het hergebruik van grondstoffen, energie en water en de effecten van effluentlozingen en overstorten op het watersysteem.
- 'Toekomstbestendige bedrijfsvoering' gaat over het invoeren van asset management, inzicht in het functioneren en optimaal benutten van het afvalwatersysteem, innovatie, energiebesparing en slibverwerking.
- 'Samenwerken in één waterketen' is overkoepelend omdat bij alle bovengenoemde speerpunten wel een meer of minder intensieve en structurele vorm van samenwerking nodig is voor het goed laten functioneren van de afvalwaterketen.

Wat gaat schoon (zoet) water in 2014 kosten?

Beleidsprogramma (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Schoon water	74,9	75,2	73,9

Veilige (vaar)wegen

In een aantal gemeenten binnen ons gebied beheren we wegen buiten de bebouwde kom. Weggedeelten binnen de bebouwde kom die nu nog in ons beheer zijn, dragen we over aan gemeenten. Verder zijn we beheerder van vaarwegen, inclusief sluizen en bruggen, voor zover deze niet door andere overheden worden beheerd.

In 2014 gaan we door met de herinrichting van wegen volgens de uitgangspunten van 'Duurzaam Veilig'. Verder onderzoeken we waar we fysieke maatregelen moeten nemen, zodat in 2017 tenminste 85 % van de verkeerdeelnemers zich houdt aan de maximaal toegestane snelheid.

Dit bereiken we door achterstanden in het onderhoud van de wegverhardingen weg te werken. De verhardingen van alle wegen laten we aan hetzelfde kwaliteitsniveau voldoen door een programmatisch aanpak, waarbij kostenspreiding en differentiatie met behoud van verkeersveiligheid⁵ de uitgangspunten zijn.

Wat gaat veilige (vaar)wegen in 2014 kosten?

Beleidsprogramma (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Veilige (vaar)wegen	19,0	20,0	19,6

⁵ Dit betekent dat we daar waar mogelijk minder onderhoud plegen, zonder daarbij de verkeersveiligheid uit het oog te verliezen.

Besturing van de organisatie

Financieel beleid

Deze begroting voldoet aan het bestuurlijke uitgangspunt dat de belastingopbrengst overall maximaal met 4 % mag toenemen. De toename van de belastingopbrengst is in deze begroting namelijk begroot op 2,1%. Hoewel we (in deze tijd van economische recessie) steeds meer taken erbij krijgen en steeds meer kosten zelf moeten dragen. We sturen nadrukkelijk op kostenbeheersing, we bezuinigen op organisatiekosten (5 % in 2018 ten opzichte van 2012) en we werken aan beheersing van onze schuldenontwikkeling om het doorschuiven van kosten naar de toekomst te beperken. We zoeken steeds naar een optimaal evenwicht tussen kosten en resultaten. Door van norm- naar effectsturing te gaan geven we invulling aan onze verantwoordelijkheid om ons werk tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten uit te voeren. In overleg met onze omgeving maken we een afweging over het beoogde kwaliteitsniveau in relatie tot risico's en beschikbare middelen.

Maatschappelijk verantwoorde overheid

We streven naar een groot draagvlak voor onze bestuurlijke keuzes, ons beleid en onze werkzaamheden bij inwoners en relaties. Maatschappelijk vertrouwen is immers de basis voor onze legitimatie en reputatie. Het ontwikkelen en stimuleren van dit vertrouwen is het vertrekpunt van onze externe communicatie.

We streven ernaar onze taken te realiseren op de maatschappelijk minst bezwarende wijze. We organiseren processen efficiënt, effectief en duurzaam en ontwikkelen innovatieve oplossingen om ons werk slimmer te doen.

De afgelopen jaren hebben we veel tijd en energie gestoken in duurzaamheid. Dat heeft mooie initiatieven en resultaten opgeleverd. Bewustwordingscampagnes en monitoring gaan nu over in het bredere project Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO). Maatschappelijk verantwoord handelen is gebaseerd op de pijlers People, Planet, Profit en dus meer dan duurzaamheid alleen.

Bedrijfsvoering

De afgelopen twee jaar hebben we hard gewerkt om onze organisatie te veranderen. We werken verder aan een organisatie die meer is gericht op haar omgeving en klaar is voor de toekomst, waarbij we onze bedrijfsvoering continu verder ontwikkelen. We verbeteren onze informatiehuishouding door de vervanging van bestaande systemen door robuuste systemen die goed op elkaar zijn aangesloten en de benodigde managementinformatie kunnen voortbrengen. We hebben veel aandacht voor het optimaliseren van de kwaliteit van de belastingprocessen. In het kader van klantgerichtheid bouwen we de bestaande 'digitale balie' stapsgewijs verder uit tot een compleet interactief communicatiekanaal met burgers en bedrijven.

Wat gaat besturing van de organisatie in 2014 kosten?

Beleidsprogramma (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Besturing van de organisatie	27,3	30,0	35,8

De stijging van het beleidsprogramma besturing van de organisatie van € 5,8 miljoen wordt door een drietal redenen veroorzaakt. We gaan minder van de rekening naar de toekomst verschuiven. We financieren meer werk uit de huidige exploitatie en minder uit de investeringen, totaaleffect van € 4,1 miljoen. Dit betekent dat we minder dekking uit uren van investeringen (opbrengsten) hebben t.o.v. primaire begroting 2013.

Daarnaast hebben we € 1 miljoen meer personeelskosten als gevolg van herberekening sociale lasten en IKB. Het overige van € 0,6 miljoen wordt veroorzaakt door diverse kleine posten, verspreid over hele organisatie

Kengetallen

Lasten

De netto lasten bedragen in totaal € 206,8 miljoen. Voor het bepalen van de belastingopbrengsten verdelen we de netto lasten over de taken watersysteembeheer, zuiveringsbeheer en wegenbeheer. In onderstaande tabel zijn de netto lasten per taak weergegeven.

Netto lasten naar taak

Taak (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Watersysteem	103,6	114,3	116,1
Zuiveringen	75,3	74,9	77,0
Wegen	11,6	13,4	13,7
Totaal	190,5	202,6	206,8

Belastingen

Onze inkomsten bestaan hoofdzakelijk uit belastingopbrengsten. De belastingen bepalen we voor de taken Watersysteembeheer, Zuiveringsbeheer en Wegenbeheer. In onderstaande tabel zijn de netto belastingopbrengsten per taak weergegeven.

Voor het jaar 2014 gaan we uit van een overall belastingontwikkeling van 2,1 %. Tussen de taken kunnen verschillende percentages ontstaan.

Tegelijkertijd neemt het draagvlak af. Er zijn minder schouders om de lasten te dragen. De nieuwe kostentoedelingsverordening geeft een verschuiving in de doelgroepen. Dit betekent een tariefstijging voor 2014, in sommige gevallen fors.

Netto belastingopbrengsten per taak

Taak (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Watersysteem	103,6	114,3	116,1
Zuiveringsbeheer	75,3	74,9	77,0
Wegen	11,6	13,4	13,7
Totaal	190,5	202,6	206,8

Jaarresultaat

Bij de bepaling van het jaarresultaat maken we onderscheid tussen het resultaat voor onttrekking en na onttrekking uit de reserves. Bij een sluitende begroting is het jaarresultaat nul. In onderstaande tabel zijn de begrote jaarresultaten weergegeven. Voor 2012 betreft het de cijfers uit de jaarrekening.

(bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Kosten	253,6	254,3	253,2
Opbrengsten	-45,3	-43,2	-39,2
Exploitatie	208,3	211,1	214,0
Toevoeging reserves	2,6	0,4	0,0
Onttrekking reserves	-20,5	-8,9	-7,2
Belastingen	190,5	202,6	206,8
Resultaat	-0,1	-	-

Ontwikkeling van de schuldenpositie

Onderstaande tabel geeft het verloop weer tijdens de planperiode van het Meerjarenplan 2014-2017 en geeft een doorkijk naar 2030.

Schuldenpositie in planperiode van het Meerjarenplan 2014-2017, in 2020 en 2030.

	2014	2015	2016	2017	2020	2030
Omvang leningportefeuille (bedragen x € 1 miljoen)	558	603	626	617	642	456
Verhouding kapitaallasten/totale lasten	25 %	24 %	23 %	25 %	23 %	18 %
Verhouding omvang leningportefeuille/belastingopbrengst	2,72	2,82	2,83	2,71	2,45	1,47

De schuldenpositie 2014 is gebaseerd op de begroting 2014, de overige jaren zijn gebaseerd op het Meerjarenplan.

1 Inleiding

In deze begroting leest u welke prestaties wij in 2014 willen waarmaken voor de inwoners in ons werkgebied en wat daarvan de verwachte kosten zijn. De Deltavisie, het Waterbeheersplan 2010-2015 (WBP4), het collegeprogramma en het Meerjarenplan 2014-2017 vormen de basis voor de begroting.

De begroting is opgebouwd rondom onze beleidsprogramma's: Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water, en Veilige (vaar)wegen. Deze benoemen de maatschappelijke effecten die wij met onze taakuitvoering willen bereiken en waarmee we onze rol in de samenleving benadrukken. Verder gaan we in op de bedrijfsvoering.

De begroting sluit zoveel mogelijk aan bij onze doelen in het Meerjarenplan 2014-2017. Ook de indeling van de begroting komt daarmee overeen. Binnen onze beleidsprogramma's maken we onderscheid tussen programmataken (de diverse verbeterprogramma's) en beheertaken (regulier onderhoud en instandhouding). De indeling van de begroting is als volgt.

Effecten	Hoofdstuk 3 Water- veiligheid	Hoofdstuk 4 Voldoende water	Hoofdstuk 5 Schoon water	Hoofdstuk 6 Veilige (vaar)wegen	Hoofdstuk 7 Besturing van de organisatie
Programma- taken	Primaire keringen op orde	Bestrijding wateroverlast Verbetering boezemkades Bestrijding Watertekort	KRW		
Beheertake n	Beheer waterkeringen Crisisbeheersing	Integraal beheer van het watersysteem Monitoring van het watersysteem	Beheersing van lozingen: Vergunning-verlening en handhaving Afvalwaterketen	Wegenbeheer Vaarwegbeheer en nautisch beheer	Bestuur en externe communicatie Bedrijfsvoering Milieu en klimaat Doelmatigheid Financieel beleid Heffing en invordering

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 schetst de relevante ontwikkelingen voor het begrotingsjaar 2014. De hoofdstukken 3 tot en met 7 bevatten informatie over onze beleidsprogramma's. Deze hoofdstukken hebben een vaste indeling.

- Eerst vermelden we in de tabel 'Indicatoren' het effect, de resultaten en de prestaties van het programma.
- Vervolgens werken we de effecten uit als programmataak of beheertaak.
- Voor alle taken is omschreven welke resultaten we willen bereiken in de paragraaf 'Wat wil het hoogheemraadschap bereiken'.
- Vervolgens vermelden we wat we daarvoor in 2014 doen en wat het kost.

Hoofdstuk 7 'Besturing van de organisatie' bevat informatie over onze bedrijfsvoering en de uitgangspunten en normen die ten grondslag liggen aan deze begroting. Hiermee voldoen we aan het Waterschapsbesluit. De hoofdstukken 8 tot en met 17 bevatten de overige al dan niet verplichte begrotingsonderwerpen zoals risico's, belastingopbrengst en de onderdelen van de financiële begroting.

In hoofdstuk 18 zijn enkele overzichten opgenomen die niet wettelijk zijn voorgeschreven:

- de verdeling van de belastingopbrengst over de diverse categorieën belastingplichtigen;
- de personeelslasten en formatie;
- een samenvatting van de investeringen van de programmataken en beheertaken;
- een overzicht van de netto-investeringen per programma;
- een overzicht van de vaste activa en de schulden.

2 Ontwikkelingen

Onze omgeving verandert doorlopend. Daarom volgen we trends en ontwikkelingen systematisch. Daarbij richten we ons op zes maatschappelijke en technologische dimensies: sociaal-cultureel, economie, politiek-bestuurlijk, technologie, ecologie en demografie. Voor elke dimensie volgen we welke ontwikkelingen er spelen en welke daarvan relevant zijn voor de watersector en voor ons in het bijzonder.

Nederland vergrijst in de komende decennia, terwijl de potentiële beroepsbevolking in de nabije toekomst krimpt. Daarom houden we nu al rekening met in financieel opzicht minder draagkracht en draagvlak voor onze inspanningen. De aanhoudende economische recessie doet daar een schepje bovenop. Burgers accepteren geen onvoorziene gebeurtenissen en de tolerantie daarvoor neemt af. De burger verwacht bovendien dat we op een transparante manier verantwoording afleggen over onze resultaten.

De klimaatverandering heeft een steeds grotere invloed op onze taken. Maar ook de invloed van Europa neemt toe, onder andere via de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Richtlijn Overstromingsrisico's.

Onze koers

Voor het jaar 2014 gaan we uit van een overall belastingontwikkeling van 2,1%. Tussen de taken kunnen verschillende percentages ontstaan.

Onze uitgaven sluiten hier op aan. Gezien onze grote investeringsprogramma's kan dit alleen door keuzes te maken. Bij het maken van de keuzes hebben we ons laten leiden door een viertal invalshoeken:

- effectsturing;
- positionering;
- innovatie;
- communicatie.

Effectsturing

We streven ernaar onze taken te realiseren op een manier dat het ook voor onze omgeving helder is welke doelen we willen bereiken. Ook over de wijze waarop we de doelen willen bereiken, communiceren we helder met onze omgeving. Daarbij staat voorop dat we onze omgeving zoveel mogelijk betrekken bij onze prioriteitstelling en implementatie. Hierdoor versterken we onze reputatie als betrouwbare en open overheid.

Het Nationale Deltaprogramma: onze positionering

In het kader van het Deltaprogramma werkt het Rijk de komende jaren aan de totstandkoming van de Deltabeslissingen, die in 2014 aan de politiek worden voorgelegd. Deze beslissingen zijn bepalend voor de veiligheid, watervoorziening en ruimtelijke inrichting van ons land. Het landelijke Deltaprogramma omvat negen deelprogramma's, met daarin maatregelen die de gevolgen van de klimaatverandering tegengaan. Wij investeren in de deelprogramma's Veiligheid, Zoetwater, IJsselmeergebied, Waddengebied en Kust.

We hebben in 2012 een eigen Deltavisie vastgesteld. Deze visie helpt ons en onze partners om goed en onderbouwd positie te kiezen in de discussies die op landelijk niveau over het Deltaprogramma worden gevoerd. In onze visie kijken we 50 tot 100 jaar vooruit om Hollands Noorderkwartier voor te bereiden op de gevolgen van de klimaatverandering. We werken onze Deltavisie de komende jaren uit in een regionale deltastrategie voor Hollands Noorderkwartier. Dit

doen we samen met onze omgeving. We gaan daarbij onder meer in gesprek met inwoners en belangengroepen over de gevolgen van een overstroming en we willen het veiligheidsbewustzijn vergroten aan de hand van het concept 'meerlaagsveiligheid'⁶.

Innovatie

Onze maatschappelijke opgave moeten we kosteneffectief uitvoeren. Daarom zoeken we constant naar mogelijkheden om de efficiëntie van onze werkprocessen te verbeteren en verzinnen we innovatieve oplossingen om ons werk slimmer te doen. Daarnaast hebben we de ambitie om als vooruitstrevende, kennisintensieve en aantrekkelijke werkgever voorop te lopen in ontwikkelingen. Dat vraagt om continue verbetering en vernieuwing van onze manier van werken.

Communicatie

Onze communicatie is proactief en gericht op samenwerking. Door deskundige dienstverlening heeft de samenleving vertrouwen in onze taakuitvoering als waterbeheerder. Hierdoor dragen we bij aan de leefbaarheid van Noord-Holland. Het creëren en in stand houden van verbinding en open communicatie vormt de basis voor onze solide reputatie van het hoogheemraadschap. Daarnaast werken we aan het vergroten van de naams- en taakbekendheid en het realiseren van het gewenste profiel: een graag geziene deskundige partner die slagvaardig en klantgericht opereert.

Ondertussen blijven we activiteiten uitvoeren om ons beheergebied klimaatbestendig te maken. De primaire (zee)waterkeringen verbeteren we binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) wanneer ze niet voldoen aan de door het Rijk vastgestelde normen. Voor de wateroverlastbestrijding voeren we het programma Wateropgave uit. Omdat we het totale watersysteem (polders en boezems) integraal benaderen en aanpakken, is er een sterke verbinding met ons programma ter verbetering van de boezemkades (VBK).

We bereiden ons ook voor op maatregelen die de effecten van langdurige droogte en warmte op het water(eco)systeem moeten voorkomen of verzachten. We moeten ons, samen met de provincie, beraden op een zogenaamde verdringingsreeks voor ons gebied, die wordt vastgelegd in het Waterprogramma. De verdringingsreeks bepaalt welke (gebruiks)functies in tijden van droogte het langst worden voorzien van zoet water. Het Rijk geeft hiervoor het kader.

De Europese Kaderrichtlijn Water geeft aan dat wij uiterlijk in 2027 moeten beschikken over een gezond en betrouwbaar watersysteem dat voldoende veerkrachtig is om (plaatselijke) verstoringen op te vangen. We werken daarom aan het verbeteren van de water(systeem)kwaliteit. De verbeteringen moeten maatschappelijk haalbaar en economisch verantwoord plaatsvinden. We wegen dus steeds af of maatregelen bijdragen aan het beoogde effect: schoon water. De maatregelen voeren we uit binnen het programma Kaderrichtlijn Water (KRW). De doelen en maatregelen voor de tweede planperiode van de KRW (2016-2021) bepalen we in het Waterprogramma.

Bezuinigingen en de Wet Hof

Naar verwachting treedt in 2014 de Wet Hof in werking. Deze wet bepaalt dat ook decentrale overheden moeten bijdragen aan het verkleinen van het Nederlandse begrotingstekort. We anticiperen hierop door vast te houden aan de vorig jaar ingezette koers van bezuinigingen. We temporiseren het programma Verbetering boezemkades (VBK), verlagen de kosten van de

⁶ *Meerlaagsveiligheid*

1. Preventie voorop, dus vooral doorgaan met onderhoud en verbeteren van waterkeringen.
2. Duurzame ruimtelijke planning: de juiste gebruiksfuncties op de juiste plaats. Een multifunctionele benadering van waterkeringen is daarbij een belangrijk perspectief dat we willen ontwikkelen en uitwerken.
3. Crisisbeheersing op orde.

organisatie met 5 %, verlagen de uitgaven voor baggeren en bezuinigen op de kosten van de waterketen conform de afspraken in het Nationaal Bestuursakkoord Water. Daarnaast verschuiven we vanaf 2016 uitgaven van investeringen naar de exploitatiebegroting. In eerste instantie geldt dit voor VBK-2, hierna volgen uitgaven aan het watersysteem en de waterketen. Hiermee houden we onze schulden beheersbaar. We zoeken hierin de juiste balans en proberen doorschuiven van kosten naar de toekomst te beperken. Hierdoor voldoen we in 2014 aan de normen van de Wet Hof.

Nationaal Bestuursakkoord Water

Rijk, provincies, waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven hebben in 2011 het Bestuursakkoord Water gesloten. Doel van het akkoord is te komen tot doelmatiger waterbeheer in Nederland met een krachtige, kleine en dienstverlenende overheid. Een overheid die zich tot haar kerntaken beperkt en waarbij taken zo dicht mogelijk bij de burger worden uitgevoerd. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen gaan samenhangend functioneren als herkenbare eenheid. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden verdelen we doelmatig over maximaal twee bestuurslagen. Dat vraagt om intensieve samenwerking en decentralisatie. Het bestuursakkoord bevat daarvoor richtinggevende afspraken, die de partijen samen verder uitwerken. Het akkoord werkt door op al onze beleidsterreinen.

Omgevingswet

De wetgeving op het gebied van ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water is te ingewikkeld en versnipperd. Het kabinet wil het omgevingsrecht vereenvoudigen en bundelen in één Omgevingswet. Deze wet vervangt diverse wetten, waaronder de Waterwet. Wij blijven via de Unie van Waterschappen betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe wet.

Afwijkingen ten opzichte van Meerjarenplan

De Begroting 2014 is een uitwerking van de eerste jaarschijf van het Meerjarenplan 2014-2017. De belangrijkste wijzigingen in de begroting 2014 ten opzichte van het Meerjarenplan 2014-2017 zijn de gewijzigde omslagrente en de toevoeging aan de bestemmingsreserves.

In de begroting 2014 is gerekend met een lagere omslagrente dan bij het Meerjarenplan. Het positieve verschil is in 2014 € 1,8 miljoen. Verder is de dotatie aan de bestemmingsreserves een grote afwijking met het Meerjarenplan. Daarnaast is € 3 miljoen minder gedoteerd aan de voorziening baggeren dan in het Meerjarenplan.

Voor het opstellen van de begroting 2014 is gebruikgemaakt van de gegevens uit de begroting 2013, de informatie uit de begrotingswijziging 2013 en het Meerjarenplan 2014-2017. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2014 was de begrotingswijziging 2013 nog niet vastgesteld door het bestuur. Voor de vergelijkende cijfers zijn de bedragen van de primaire begroting 2013 gehanteerd.

3 Waterveiligheid

Hollands Noorderkwartier ligt grotendeels onder de zeespiegel en is bovendien aan drie kanten omgeven door water. De bodem daalt en de zeespiegel stijgt. Wij hebben de belangrijke taak om het kwetsbare, dichtbevolkte Hollands Noorderkwartier te beschermen tegen overstromingen. Daarvoor onderhouden we dijken, duinen, dammen en (boezem)kades⁷, en we versterken ze als dat nodig is. In totaal gaat het om duizenden kilometers dijken en duinen langs de Noordzee, Waddenzee, Markermeer en IJsselmeer, maar ook langs binnenwater.

3.1 Indicatoren Waterveiligheid

Effect	Resultaten	Prestaties
Veiligheid tegen overstroming	HHNK realiseert de uitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) uit 2007, geactualiseerd in 2011	In 2021 is 119 kilometer primaire waterkering met de status 'voldoet niet' uit de landelijke toetsing van 2006 verbeterd.
		De primaire waterkeringen voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit de Beleidsnota Waterkeringen
	Een crisis wordt voorkomen of de gevolgen van een crisis worden zoveel mogelijk beperkt	We handelen adequaat bij een dijkdoorbraak
		We handelen adequaat bij extreme wateroverlast en extreem watertekort
		We handelen adequaat bij een ernstige vervuiling van het oppervlaktewater
		We handelen adequaat bij verkeersonveilige situaties

3.2 Programma primaire keringen op orde

3.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We voeren de versterkingswerken aan de primaire waterkeringen uit volgens de overeengekomen planning van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) uit 2007, zodat de veiligheid van deze waterkeringen op orde is. Het Rijk en de waterschappen hebben het programma van 2007 in 2011 geactualiseerd, nadat de Tweede Kamer het HWBP de status 'groot project'⁸ heeft toegekend. Het geactualiseerde HWBP-2 is de nieuwe basis voor onze projecten.

3.2.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Verbeteringen aan de primaire waterkeringen

We versterken de primaire waterkeringen langs de kust van de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer en Markermeer. Het aantal te versterken kilometers bedraagt na de actualisatie van het programma in 2011 nog 103,04 kilometer. Totaal is inmiddels 23,75 kilometer primaire waterkeringen op orde gebracht.

Vanaf 2014 ligt het accent op het realiseren van de versterking van de Wieringermeerdijk en van de Zwakke Schakels langs de Noordzeekust. Voor de andere dijkversterkingen gaan we verder met

⁷ Een boezemkade is een dijk c.q. waterkering die de polder beschermt tegen overstroming.

⁸ Dit betekent dat we twee keer per jaar aan de Tweede Kamer rapporteren over de voortgang en de financiën.

de planvorming, de bestuurlijke besluitvorming, het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten en het voorbereiden van de uitvoering.

Het dijkversterkingsproject Omringkade Marken nemen wij over van Rijkswaterstaat. Wanneer is nog niet duidelijk. We hebben afspraken gemaakt over de voorwaarden bij de overname. Wij participeren in dit project waarbij Rijkswaterstaat een proefproject uitvoert, gericht op de toepassing van meerlaagsveiligheid als alternatief voor grootschalige dijkversterkingen.

Projectenoverzicht HWBP-2

Zwakke Schakels

Project Zwakke Schakels

Markermeerdijken

Project Hoorn – Enkhuizen (Zuiderdijk)

Project Hoorn – Amsterdam

Project Omringkade Marken (na overname van Rijkswaterstaat)

Praktijkonderzoek 'Dijken op veen' &
'Dijken op veen 2'

Waddenzee & IJsselmeerdijken

Project Wieringermeerdijk en Omgelegde Stonteldijk

Project Waddenzeedijk Texel

Project Zandige oplossing Prins Hendrikdijk

Project Hoogwaterkering Den Oever

Project Koegraszeedijk

Praktijkonderzoek 'Dijken op veen' en 'Dijken op veen 2'

We moeten de Markermeerdijk Hoorn-Amsterdam versterken. Een deel van deze dijk staat op een ondergrond van veen. Met Rijkswaterstaat hebben we het praktijkonderzoek 'Dijken op veen' uitgevoerd. Hiermee hebben we inzicht gekregen in de sterkte van de veenbodem onder (veen)dijken en is de betrouwbaarheid van de beschikbare rekenmodellen getoetst. Uit het onderzoek bleek dat het veen op de proeflocatie sterker is dan werd aangenomen en dat de beschikbare rekenmodellen het bezwijkgedrag van veen niet goed benaderen. Het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) heeft de resultaten bevestigd.

Voor het toepasbaar maken van de onderzoeksresultaten is inmiddels het project 'Dijken op veen 2' gestart. De resultaten gebruiken we voor de dijkversterking Markermeerdijk Hoorn-Amsterdam. Bijzonder bij de aanpak is dat we ons concentreren op de in de praktijkproef opgedane kennis en niet op de aspecten die we nog niet weten. Daarbij werken we van grof naar fijn waarbij we op vier momenten de onderzoeksresultaten vertalen naar het ontwerp. We verwachten zo binnen korte tijd winst te kunnen boeken in het ontwerp voor wat betreft kosten en bezwaren. Een winst die we anders niet op deze termijn bereikt hadden.

Nieuw HWBP

In zogenaamde toetsingsrondes onderzoeken we of onze waterkeringen voldoen aan de wettelijk vastgestelde veiligheidsnormen. In 2010 hebben we de resultaten van de derde veiligheidstoetsing opgeleverd. Op basis hiervan wordt het HWBP geactualiseerd. Dit landelijke nHWBP (nieuw HWBP), waarvoor wij een deelprogramma leverden, vormt het kader voor het vervolg van het huidige dijkversterkingsprogramma HWBP-2. De versterkingswerken die in aanmerking komen voor een bijdrage uit het nHWBP hebben we in 2012 aangemeld bij het Rijk, maar deze zijn niet gehonoreerd voor de eerste tranche in 2014. Voor eind 2013 melden we de projecten aan voor de volgende tranche over de periode 2015-2019. Tot die tijd dragen we de financiële consequenties

voor het versterken van de meest urgente dijkvakken zelf (voorfinanciering). We starten met de voorbereiding van de projecten van het nHWBP.

3.2.3 Wat gaat het programma Primaire keringen op orde kosten?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
		2012	2013	2014
Primaire keringen op orde	Uitgaven	31,5	26,3	81,7
	Inkomsten	-29,7	-26,3	-81,7
	Totaal⁹	1,8	-	-

3.3 Beheer van de waterkeringen

Het in deze paragraaf beschreven beheer van waterkeringen betreft zowel de primaire als de regionale waterkeringen. Het regieprogramma Verbetering boezemkades is beschreven onder het beleidsprogramma Voldoende water (hoofdstuk 4).

3.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Het is onze taak de waterkeringen in ons gebied in stand te houden. Ons beheer is daarom gericht op het (duurzaam) in stand houden van het dijkprofiel met de daarin liggende kunstwerken, zoals deze in de legger¹⁰ zijn vastgelegd. We willen het beheer uitvoeren op basis van het asset managementprincipe. Hiermee wordt het beheer en onderhoud efficiënter en effectiever. Om te werken volgens dit principe brengen we onze beheerinstrumenten op orde, zorgen we ervoor dat we beter inzicht in de kwaliteit van onze waterkeringen krijgen en ontwikkelen we onze onderhoudstrategie verder.

3.3.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Beleidsontwikkeling en implementatie

De implementatie van de Deltavisie doen we samen met onze gebiedspartners. Hiervoor benodigde kadernotities maken we op basis van de in 2013 vastgestelde Beleidsnota Waterkeringen. Deze beleidsnota werken we nader uit in de delen Kustbeheer, Ondergrondse infrastructuur, Wegen op waterkeringen en het Kader voor versterkingswerken. Deze deeluitwerkingen implementeren we.

Instrumenten voor het beheer

In 2014 beschikken we over actuele leggers voor de primaire waterkeringen en voor de genormeerde regionale waterkeringen. Het laatste gedeelte voor de Zuiderdijk (Enkhuizen-Hoorn) stellen we vast. Jaarlijks passen we de leggers aan op basis van gegevens van de uitgevoerde verbeteringswerken.

Het beheerregister waterkeringen bevat gegevens over de daadwerkelijke toestand van onze waterkeringen. Dit register actualiseren we door het verzamelen en invoeren van nieuwe gegevens, zodat we eind 2016 een actueel register hebben. Ook inventariseren we de kunstwerken en 'niet-genormeerde waterkeringen' en de rol die deze spelen in ons watersysteem. Na 2014 bepalen we of ze worden genormeerd, getoetst en verbeterd.

⁹ Het verschil tussen uitgaven en inkomsten wordt veroorzaakt door inkoop of schadeloosstelling Kinselmeer. Deze kosten zijn niet subsidiabel en komen ten laste van HHNK.

¹⁰ In de legger staat waar waterstaatswerken wat betreft ligging, vorm, afmeting en constructie aan moeten voldoen, maar ook wie de onderhoudsplichtigen en wat de bijbehorende onderhoudsverplichtingen zijn.

Met de netbeheerders stellen we protocollen op voor het beheer van de kabels en leidingen in geaccepteerde tracés in onze waterkeringen. Dit is een uitwerking van het regionale convenant met de netbeheerders. Het convenant bevat afspraken om te komen tot betere afstemming van uitvoeringsplannen en het gezamenlijk oppakken van verbeteractiviteiten tegen lagere maatschappelijke kosten.

Toetsing primaire waterkeringen

In 2013 is de verlengde derde toetsing van de primaire waterkeringen afgerond. Met de vierde toetsronde verandert de wijze van toetsen ingrijpend. Deze wordt geënt op het nieuwe Wettelijk Toetsinstrumentarium (WTI) dat naar verwachting in 2017 gereed is. Het werkproces gaat dan uit van het principe van 'continu toetsen'. Tegelijkertijd wordt de inspectie van de waterkering een onderdeel van het toetsproces, waardoor het beheerdersoordeel een belangrijkere positie krijgt binnen de toets. We bereiden ons voor op de nieuwe manier van toetsen.

Inspecties

De inspecties van waterkeringen professionaliseren we volgens de landelijke richtlijnen. In overleg met collegawaterschappen richten we het inspectieproces volledig digitaal in. Naast de reguliere cyclus van waarnemen, diagnosticeren, prognosticeren en operationaliseren, leggen we verbinding tussen de reguliere inspecties en het beheerdersoordeel als onderdeel van de toetsing van waterkeringen.

Beheer primaire en regionale waterkeringen

We stellen beheerplannen op voor waterkerende kunstwerken en bijzondere constructies, en voor onze waterkeringen. Deze beheerplannen zijn afgestemd op het nieuwe beleid van de Beleidsnota Waterkeringen.

In het kader van onderhoudsmanagement starten we met het ontwikkelen van risicogestuurde onderhoudsconcepten voor de waterkering en waterkerende kunstwerken. Het prestatie management geven we verder vorm door het implementeren van een onderhoudbeheersysteem voor de waterkeringen en het definiëren van prestatie-eisen voor onze watersystemen¹¹ en objecten.

Duinen

Het beheer en onderhoud van de duinen stemmen we mede af op het recreatief medegebruik en het bestaand gebruik zoals wonen, natuur en infrastructuur. Zo beschermen we de natuurwaarden bijvoorbeeld door af te stemmen met natuurterreinbeheerders. Het sober en doelmatig kustbeheer krijgt verder vorm door inbreng van delen van het kustonderhoud in het nationale suppletie-programma en in het onderbrengen van ons onderhoudswerk in de contracten met aannemers voor versterking van de zandige kust.

Waterkerende kunstwerken

Op basis van het opgestelde Beheerplan waterkerende kunstwerken gaan we verder met het optimaliseren van de sluitingsprotocollen van kunstwerken (bijvoorbeeld keersluizen). We starten met het Uitvoeringsprogramma waterkerende kunstwerken om achterstallig onderhoud weg te werken en herstelmaatregelen uit te voeren die bij de toetsing van de waterkering nodig zijn gebleken.

Overdracht van waterkeringen

In het Bestuursakkoord Water is afgesproken dat we het beheer van drie voorlandkeringen op Texel en de Noorder IJdijk in Amsterdam-Noord overnemen van Rijkswaterstaat. Tegelijkertijd

¹¹ Een watersysteem is een samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken.

dragen wij een gedeelte van dijkkring 13-a in Velsen-Noord over aan Rijkswaterstaat. Na de voorbereiding van de overdracht in 2013 volgt de bestuurlijke goedkeuring en uitvoering in 2014.

3.3.3 Wat gaat het beheer van de primaire en regionale waterkeringen kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)			2012	2013
Beheer van de waterkeringen	Externe kosten (inclusief bijdrage aan HWBP)	10,9	10,6	13,6
	Externe opbrengsten	-2,0	-0,8	-1,1
	Kapitaallasten	8,7	3,3	2,2
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	4,4	3,7	4,3
	Interne opbrengsten	-0,6	-0,4	-0,3
	Onvoorzien	-	0,1	0,1
	Totaal excl. reserves	21,5	16,5	18,8
	Reserves	-2,1	-1,8	-1,6
Totaal incl. reserves	19,4	14,7	17,2	

Beheerinvesteringen

Investeringenvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
			2012	2013
Beheer van de waterkeringen	Uitgaven	3,9	2,0	1,1
	Inkomsten	-1,8	-	-
	Totaal	2,1	2,0	1,1

3.4 Crisisbeheersing

3.4.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Ons doel is schade te voorkomen of de gevolgen van een incident, calamiteit, crisis of ramp tot een minimum te beperken. Hiervoor beschikken we over een actueel crisisbeheersingsplan, actuele bestrijdingsplannen, en draaiboeken voor onder andere waterveiligheid, wateroverlast en waterkwaliteit. Om onze crisisbeheersingsorganisatie in stand te houden en te verbeteren oefenen we deze plannen jaarlijks. In 2014 krijgen de crisiscoördinatie en de operationele crisisorganisatie veel aandacht binnen ons werk.

3.4.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Opleiding en oefenen

Effectieve inzet van de crisisbeheersingsorganisatie waarborgen we door een goede voorbereiding en training van de organisatie. Ieder team, of iedere betrokkene binnen de crisisbeheersingsorganisatie krijgt jaarlijks minimaal één opleiding, training of oefening aangeboden. Ook houden we jaarlijks ten minste één grootschalige (onaangekondigde) oefening. We intensiveren de samenwerking met crisispartners op het gebied van opleiden, trainen en oefenen.

Informatie- en communicatievoorziening en netcentrisch werken

Het delen van informatie door de verschillende hulpverlenende partijen is van cruciaal belang. Netcentrisch werken moet ervoor zorgen dat alle betrokkenen snel en gelijktijdig hetzelfde, actuele beeld van een crisissituatie hebben en eenvoudig kennis en informatie kunnen delen. Netcentrisch werken wordt ondersteund door een informatiesysteem, het landelijk crisismanagementsysteem

(LCMS). We sluiten aan op de ontwikkeling van het LCMS bij de veiligheidsregio's en waterschappen.

In 2014 zal verder gewerkt worden aan het implementeren van het netcentrisch werken binnen HHNK. Cruciaal hierbij is het dat de benodigde informatie nodig voor een correct actueel beeld van de calamiteit snel beschikbaar is. Om de hierbij benodigde data ook te laten stromen is bij HHNK het Crisis Informatie Systeem (CIS) geïmplementeerd. Het CIS stelt ons in staat om snel met het landelijke LCMS te kunnen communiceren. In 2014 zal het CIS verder worden gevuld zodat steeds beter op de ontstane situatie kan worden ingespeeld. Om ook onder bijzondere omstandigheden te kunnen blijven communiceren beschikken we over noodnet aansluitingen en communicatiemiddelen.

Risicocommunicatie

In het kader van risicocommunicatie leveren wij preventief informatie en gegevens over de ramptypen die onze taakuitoefening raken. We informeren gemeenten over de waterstaatkundige risico's, waaronder risico's als gevolg van een overstroming (hoogwater). Ons hoogwaterinformatiesysteem '3Di Waterbeheer' ontwikkelen we steeds verder. Naast informatie over de doorbraak van primaire waterkeringen levert het informatie over de gevolgen van een doorbraak van boezemkaden. Het systeem maakt gebruik van zeer snelle rekentechnieken en laat op detailniveau de gevolgen van een overstroming zien. Ook maakt het de gevolgen van maatregelen inzichtelijk. Dit maakt de inzet en het bepalen van de meest effectieve maatregelen mogelijk.

3.4.3 Wat gaat crisisbeheersing kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)			2012	2013
Crisisbeheersing	Externe kosten	0,1	0,1	0,1
	Externe opbrengsten	-	-	-
	Kapitaallasten	0,1	-	-
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	0,2	0,6	0,4
	Onvoorzien	-	-	-
	Totaal excl. reserves	0,3	0,7	0,5
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	0,3	0,7	0,5

4 Voldoende water

In Hollands Noorderkwartier zorgen wij voor voldoende water in sloten en meren. Zonder goed waterbeheer zou bijna het gehele gebied onder water staan. Maar het blijft niet bij alleen pompen met onze gemalen. Het gaat ook om het bouwen, beheren en onderhouden van de infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen en aan- en af te voeren. Daar komt heel wat bij kijken, zoals het bouwen van gemalen en stuwen, het onderhouden van waterlopen en het graven van waterpartijen. Wij nemen maatregelen tegen wateroverlast en watertekort, en brengen zo het watersysteem op orde voor de toekomst.

4.1 Indicatoren Voldoende water

Effect	Resultaten	Prestaties
Voldoende water	In 2017 voldoet het watersysteem aan de normen voor wateroverlast	In 2017 is het programma Bestrijding wateroverlast uitgevoerd en zijn de 122 polders uit het programma op orde
	In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-Actueel)	In 2015 is 65 kilometer van het programma Verbetering Boezemkades uitgevoerd (het rompprogramma)
		In 2015 is een verdeling van het beschikbare water vastgesteld om mogelijke schade door watertekort te beperken
	Het in stand houden van het watersysteem gericht op de vastgestelde functies	Het watersysteem (wateren en regionale keringen) voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan
Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen zijn de belangen van het watersysteem meegenomen		

4.2 Programma Bestrijding wateroverlast

4.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Klimaatverandering heeft effect op onze taken op het gebied van waterafvoer, wateraanvoer en waterkwaliteit. In de toekomst verwachten we meer neerslag. De wateroverlastbestrijding is daarom één van de drie pijlers van onze Deltavisie. Ons doel is het watersysteem in 2017 te laten voldoen aan de normen voor wateroverlast van het NBW-actueel. Op basis van de trits 'vasthouden-bergen-afvoeren' is in de tweede fase van het Programma Wateropgave, tot 2014, al een belangrijk deel van de wateroverlast opgelost. In de derde fase, de periode tot 2017, brengen we nog ruim 30 polders op orde. Alle 122 polders binnen ons gebied voldoen dan aan de normen voor wateroverlast. Om ons doel te bereiken moet aan een aantal belangrijke voorwaarden zijn voldaan:

- voldoende beschikking over gronden;
- voldoende medewerking van de omgeving;
- voldoende subsidies verkrijgen.

4.2.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

We brengen elf polders op orde. In totaal voldoen daarmee 99 polders aan de normen voor wateroverlast en is 81 % van de totale doelstelling gerealiseerd. Om deze elf polders op orde te brengen voeren we tientallen deelprojecten uit. In verband met de verplichtingen die de subsidieverstrekker ons oplegt, moeten 40 deelprojecten eind 2014 zijn afgerond.

Bij het op orde brengen zoeken we per polder naar het meest doelmatige en efficiënte pakket van maatregelen. Voorbeelden van maatregelen zijn het aanpassen van stuwen, het vergroten van gemaalcapaciteit, het realiseren van extra open water en het koppelen van peilvakken en polders. Ook worden de mogelijkheden tot samenwerking zoveel mogelijk benut, bijvoorbeeld door de aanleg van een waterberging te combineren met de verbetering van boezemkades of met projecten vanuit het programma KRW. Met de provincie en andere maatschappelijke partijen maken we afspraken over medefinanciering van integrale waterbergingsprojecten, waarbij het waterdoel wordt gecombineerd met doelen op het gebied van natuur, ruimtelijke ordening en recreatie. Dankzij deze medefinanciering kunnen waterbergingen landschappelijk beter worden ingepast.

4.2.3 Wat gaat het programma Bestrijding wateroverlast kosten?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie			Begroting		
		2012	2013	2014	2013	2014	2015
Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	9,6	20,8	7,9			
	Inkomsten	-4,5	-6,1	-7,9			
	Totaal	5,1	14,7	-			

4.3 Programma Verbetering boezemkades

4.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Ons einddoel is in 2020 het watersysteem te laten voldoen aan de afspraken uit het NBW-actueel. In 2016 is 110 kilometer boezemkade binnen het programma verbeterd. Daarmee voldoen de belangrijkste kades aan de veiligheidsnorm. Randvoorwaarde voor het verbeteren van kades is dat dit op een kostenbewuste en maatschappelijk acceptabele manier gebeurt.

4.3.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Verbetering boezemkades

We verbeteren in totaal 25 kilometer boezemkade in verschillende polders. Daarmee is eind 2014 in totaal 94 kilometer boezemkades verbeterd. De aanpak en uitvoering stemmen we af met diverse partijen, waaronder gemeenten. We bekijken met hen of we klei- en grondpartijen kunnen overnemen voor de uitvoering van kadeverbeteringen.

Onderzoek

We onderzoeken hoe we de crisisbeheersingsorganisatie het best kunnen inzetten bij een kadebreuk. Als het instromen van water binnen circa twaalf uur stopt, voorkomen we veel schade.

4.3.3 Wat gaat het programma Verbetering boezemkades kosten?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
		2012	2013	2014
Verbetering boezemkades	Uitgaven	7,7	11,9	14,0
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	7,7	11,9	14,0

4.4 Bestrijding watertekort

4.4.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In het voorjaar en de zomer worden langere droge periodes verwacht. Daarom is ook watertekort één van de belangrijke onderwerpen in de Deltavisie. Ons beleid is erop gericht vanaf 2015 de maatschappelijke en economische schade door watertekort te beperken door een verantwoorde verdeling van het beschikbare water. Leidraad daarbij is de zogenaamde verdringingsreeks, die duidelijkheid geeft over de wijze van waterverdeling in tijden van schaarste.¹²

Omdat de aanvoer van zoet water kostbaar en niet meer vanzelfsprekend is, hebben we de 'trias aquatica' ontwikkeld: een combinatie van zuinig omgaan met zoet water, het inzetten en ontwikkelen van nieuwe zoetwaterbronnen en het veiligstellen van de bestaande waterbronnen IJsselmeer en Markermeer.

4.4.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Zowel op landelijk niveau binnen het Deelprogramma Zoetwater, als op regionaal niveau, worden de strategieën voor een duurzame en eerlijke verdeling van schoon, zoet water, de 'trias aquatica', verder uitgewerkt. De uitwerking vindt plaats in afstemming met de omgeving tijdens het opstellen van het Waterprogramma. Verwacht wordt dat een gebiedsgerichte aanpak, aansturing op zelfvoorzienendheid en veel aandacht voor innovatie, bijvoorbeeld ten aanzien van ondergrondse waterberging, een belangrijke rol gaan spelen in het Waterprogramma.

4.4.3 Wat gaat het de bestrijding van watertekort kosten?

De programma-investeringen zijn nog zeer laag, omdat het programma zich in de planfase bevindt. De kosten hiervan hebben we opgenomen in 'Integraal beheer van het watersysteem'.

4.5 Integraal beheer van het watersysteem

4.5.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Het doel van integraal beheer van het watersysteem is het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies. Wij willen een robuust, op de toekomst (in)gericht watersysteem, dat voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheersplan. Daarom richten we ons bij het beheer mede op de effecten ervan op de waterkwaliteit. Hier passen we onze beheermethoden, voor zover nodig, op aan. Het kader voor het beheer is het Waterlopenbeheersplan.

¹² Door op voorhand met de zogenaamde verdringingsreeks duidelijk te maken op welke manier de prioriteiten worden gesteld, kennen zowel de waterbeheerders als de watergebruikers de spelregels bij de verdeling van water in tijden van tekorten.

De beheerinstrumenten voor het watersysteem brengen we op orde en houden we vervolgens actueel. Het gaat om:

- de legger van de waterlopen, reeds vastgesteld;
- de peilbesluiten¹³, gereed in 2018;
- en het beheerregister, gereed in 2017.

In 2020 hebben we het onderhoud van het functioneel stedelijk water van alle gemeenten overgenomen.

Het is ons streven om activiteiten van inwoners en bedrijven die nu nog vergunningplichtig zijn meer onder algemene regels te brengen. Hiermee ontstaat voor bepaalde activiteiten een verschuiving van vergunningplicht naar meldingsplicht.

4.5.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Beleid

Nieuw Waterbeheersplan

Jaarlijks evalueren we het Waterbeheersplan 2010-2015 en rapporteren we over de voortgang van de acties uit dit plan. Het beleid uit het Waterbeheersplan werken we nader uit in beheerplannen, thematische plannen en gebiedsgerichte uitwerkingen. We stellen een Waterprogramma op voor de planperiode 2016-2021. Dit is de nieuwe benaming van het Waterbeheersplan. Onze Deltavisie vormt het kader voor dit programma en de Kaderrichtlijn Water krijgt hierin een prominente plaats. Daardoor wordt het Waterprogramma een belangrijke bouwsteen voor het Stroomgebiedbeheerplan-2 van het Rijk.

Grondwaterbeheer

We zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van het operationele grondwaterbeheer, de vergunningverlening voor 'ondiepe' grondwateronttrekkingen en infiltraties. Op basis van het grondwaterbeleidskader dat is opgesteld in 2013, werken we het grondwaterbeleid nader uit.

Algemene regels Keur

De keur bevat verbodsbepalingen die betrekking hebben op activiteiten op en nabij waterstaatswerken. Voor bepaalde activiteiten van inwoners en bedrijven hebben we algemene regels opgesteld. Activiteiten die hieronder vallen kunnen met een melding in plaats van een vergunning worden uitgevoerd. We evalueren de algemene regels bij de keur en bekijken of we meer activiteiten onder de algemene regels kunnen brengen.

Beheerinstrumenten

In 2012 hebben we één uniforme legger voor de primaire en secundaire waterlopen vastgesteld. We actualiseren de legger nu jaarlijks, aansluitend op de gebiedsgewijze herziening van peilbesluiten.

Het beheerregister bevat gegevens over de daadwerkelijke toestand van de wateren. De in 2013 voor het beheerregister bepaalde kaders en werkwijzen worden doorgevoerd. Het beheerregister wordt voor 20 % van het beheergebied gevuld met gegevens die actueel, betrouwbaar en compleet zijn.

We actualiseren onze peilbesluiten volgens de afspraken met de provincie. We kijken of er peilgebieden zijn waarvoor we een conserverend peilbesluit kunnen vaststellen waarin het 'praktijkpeil' wordt vastgelegd zonder eerst een volledig gebiedsproces te doorlopen. We stellen vier peilbesluiten vast en beginnen met de voorbereiding van vier nieuwe peilbesluiten. Eind 2014 heeft 85 % van ons gebied een actueel peilbesluit.

¹³ In een peilbesluit leggen we de waterpeilen vast die we onder normale omstandigheden handhaven.

Participaties en gebiedsontwikkelingen

We spelen een grote rol in verschillende gebiedsparticipaties en samenwerkingsverbanden. Samen met externe partners pakken we gebieden integraal aan. Hierbij staat verbetering van de gebieds- en waterkwaliteit centraal. Voorbeelden van participaties en gebiedsontwikkelingen zijn de projecten Eilandspolder-Oost, Wormer- en Jisperveld, Ilperveld, Waterparels en verschillende business cases zoals Kalverpolder en Zeevang. Het merendeel van deze integrale projecten loopt door tot na 2014.

Samenwerking met gemeenten

We werken samen met gemeenten aan het doelmatig beheer van het watersysteem. Daarvoor stellen we onder andere samen gemeentelijke waterplannen op. Deze plannen bevatten maatregelen om het watersysteem te verbeteren. Eind 2014 hebben we met 70 tot 75 % van de gemeenten een waterplan vastgesteld. In 40 % van het oppervlak van het stedelijk gebied hebben we dan het onderhoud van stedelijk water overgenomen. Om de overname in 2020 te kunnen afronden, verkennen we met drie gemeenten of we een overnametraject kunnen starten. In 2014 maken we een begin met Waterplannen 2.0, waarbij we overeenkomstig onze Deltavisie via de waterplannen gaan werken aan een toekomstbestendig watersysteem.

Plannen van derden en Watertoets

Belangrijk voor het functioneren van het watersysteem is het op orde hebben en houden van watersystemen bij ruimtelijke ontwikkelingen. We toetsen en adviseren over plannen van derden, zoals bijvoorbeeld bouwplannen en bestemmingsplannen. Bij plannen met grote invloed op het watersysteem ligt de nadruk op het in een vroeg stadium inbrengen van onze belangen. Plannen met een geringe invloed krijgen via de digitale watertoets direct een passend advies. Naar verwachting brengen we ongeveer 600 adviezen uit op plannen van verschillende omvang. In een digitale waterbank houden wij op basis van meldingen van gemeenten voor iedere ruimtelijke ontwikkeling bij hoeveel waterberging zij ter compensatie voor nieuw aangelegde verharding realiseren.

Beheer en onderhoud waterlopen

Het beheer en onderhoud van waterlopen vindt plaats op basis van het Waterlopenbeheerplan 2011-2016. We monitoren voortdurend de relatie tussen het onderhoud en de waterkwaliteit, waarbij we nieuwe inzichten implementeren in de reguliere werkzaamheden.

De omvang van onze onderhoudstaak breidt aanzienlijk uit door de overname van stedelijk water, de aanleg van waterbergingen en natuurvriendelijke oevers. De uitbreiding van onderhoudstaken betekent voor onze organisatie ook een toename van de administratieve lasten. Efficiënte uitbesteding in combinatie met de huidige marktsituatie zorgen ervoor dat de onderhoudsbegroting op korte termijn niet is verhoogd, ondanks de uitbreiding van onze onderhoudstaak. Een risico daarbij is de afhankelijkheid van de weersomstandigheden. Voor de lange termijn zetten we in op een efficiënter onderhoud door integrale gebiedsbeheerplannen op basis van asset management.

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems

Het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016 vormt het kader voor de baggeractiviteiten. Jaarlijks wordt een deel van ons beheergebied gebaggerd zodat het watersysteem op orde blijft. Daarvoor wordt jaarlijks € 8 miljoen toegevoegd aan de baggervoorziening. Ernstig verontreinigde locaties hebben we geïnventariseerd, beoordeeld en geprioriteerd. We starten met de aanpak van de zeven meest urgente locaties. Voor de opslag van bagger beschikken we over gecertificeerde baggerdepots. Het beheer van baggerdepots en de verwerking van bagger vindt plaats binnen de normen van de certificering.

Peilbeheer

Met peilregulerende kunstwerken, zoals gemalen, inlaten en stuwen, handhaven we de waterpeilen die zijn vastgelegd in onze peilbesluiten. Wateroverlast en –schade beperken we zoveel mogelijk door optimaal gebruik te maken van de bergingsmogelijkheden in het watersysteem. Hiervoor maken we onder andere gebruik van gebiedsregelingen. In het kader van het Programma Gebiedsregelingen voorzien we de waterstaatkundige eenheden Grootslag, Agriport, Anna Paulowna en Waarland van een gebiedsregeling.

We rapporteren en evalueren het door ons gevoerde peilbeheer, waarbij specifieke aandacht uitgaat naar afwijkingen op het peilbesluit.

De waterschappen zijn grote energieverbruikers en een van de veroorzakers van onbalans op de energiemarkt. Samen met onze energieleverancier ontwikkelen we verder op welke momenten de gemalen energietechnisch het beste kunnen worden ingezet binnen het totale aanbod van en vraag naar energie. Daarmee kan het watersysteem worden ingezet als energiebuffer wat kan leiden tot lagere kosten.

Peilregulerende werken

We verbeteren de komende jaren het functioneren van de boezemstelsels door de bouw van twee boezemgemalen te Schardam (2014-2016) en Monnickendam (2016-2018) en het aanpassen van een aantal compartimenteringwerken¹⁴. Door de betere waterbeheersing hoeven we minder boezemkades te versterken binnen het programma VBK. De nieuwbouw van het gemaal Schardam besteden we aan en de aanpassingen aan compartimenteringswerken bereiden we verder voor. De volledige compartimentering Laag Holland, inclusief de gemalen, moet eind 2020 operationeel zijn.

We geven verder invulling aan asset management voor de peilregulerende kunstwerken met storing- en faalanalyses van deze objecten. Eind 2014 zijn de basisgegevens van de peilregulerende objecten op orde. Dit is een van de belangrijkste randvoorwaarden voor effectief asset management.

Vergunningverlening en handhaving Keur

Vergunningen

Het is ons streven om onze vergunningverlening te verbeteren door regels terug te dringen en te vereenvoudigen. Uitgangspunt is dat we beoordelen in hoeverre de voorwaarden van een vergunning bijdragen aan het effect op de doelstellingen voor ons watersysteem en dat we niet alleen aan de norm toetsen. We behandelen circa 2100 vergunningsaanvragen en meldingen. De beslistermijn voor het verlenen van een vergunning is wettelijk vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht. Ons doel is minstens 95 % van de vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen af te handelen.

Handhaving

Voor een goede af- en aanvoer van water is het belangrijk dat de onderhoudsplichtigen van waterlopen hun verplichtingen jaarlijks nakomen. Dit controleren we met een 'schouw'. We optimaliseren (de aansturing van) het schouwproces met behulp van moderne ICT-middelen en gebiedsdifferentiatie. Dit ronden we in 2014 af. Door de optimalisatie hebben we minder schouwmeesters nodig en verandert hun werkwijze.

¹⁴ Compartimenteren betekent opdelen in kleinere eenheden of compartimenten. In strikte zin is compartimentering van een dijkkring dan ook het opdelen van een grote dijkkring in (een aantal) kleinere dijkkringen. Het hoofddoel is het verkleinen van het oppervlak dat overstromd raakt, vanuit de gedachte dat het overstromde oppervlak zeer bepalend is voor de schade van overstroming en voor de mate van maatschappelijke ontwrichting. Doel is dus de gevolgen van overstroming te beperken.

4.5.3 Wat gaat het integraal beheer van het watersysteem kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2012	2013	2014
Beheer watersystemen	Externe kosten	20,0	22,2	21,1
	Externe opbrengsten	-1,6	-0,9	-1,8
	Kapitaallasten	15,8	17,1	18,1
	Voorzieningen	12,9	11,0	8,1
	Interne kosten	18,1	18,5	19,5
	Onvoorzien	-	0,8	0,5
	Totaal excl. reserves	65,2	68,8	65,5
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	65,2	68,8	65,5

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
		2012	2013	2014
Beheer watersystemen	Uitgaven	7,7	12,9	12,3
	Inkomsten	-0,1	-0,6	-0,5
	Totaal	7,6	12,3	11,8

4.6 Monitoring van het watersysteem

4.6.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Het monitoren en modelleren van het watersysteem biedt ondersteuning aan het maken en evalueren van beleid, de planvorming, het programmatisch werken en het beheer van het watersysteem. Dit alles om het watersysteem goed te laten functioneren en te blijven optimaliseren. Hiermee geven we tevens invulling aan de informatiebehoefte die voortkomt uit landelijke en Europese regelgeving en programma's zoals het NBW, KRW, VBK-2, het Deltaprogramma en de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR), maar ook uit stedelijke waterplannen, vergunningverlening, handhaving, natuurwetgeving en peilbeheer. Voor het bepalen van de waterkwaliteit meten we de chemische en biologische kwaliteit. Verder onderzoeken we of de zwemwateren aan de eisen voldoen.

We willen een goed functionerend monitoringsysteem, waarin informatievrage en -aanbod dicht bij elkaar liggen. Efficiency staat bij het meten en (model)onderzoeken centraal.

4.6.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

We gaan door met het opstellen en uitvoeren van meet- en monitoringprogramma's. Daarnaast verrichten we modelstudies en onderzoek. We verwerken, analyseren en beheren de gegevens, en rapporten hierover. Zo maken we de behaalde resultaten inzichtelijk en kunnen we waar mogelijk bijsturen.

We ontwikkelen en onderhouden hoogwaardige informatiesystemen en applicaties om informatie beschikbaar te stellen, zowel intern als extern. Deze informatie hebben we onder andere nodig om invulling te kunnen geven aan de gewenste effectbenadering bij de uitvoering van onze taken. Voorbeelden hiervan zijn de Lizard Webservices om meetreeksen en modelresultaten te ontsluiten en de ontwikkeling van het KRW Volg- en StuurSysteem (VSS). Ook nemen we deel aan het programma 3Di Waterbeheer. Dit programma brengt op detailniveau de gevolgen van een

overstroming in beeld en maakt de gevolgen van maatregelen inzichtelijk. Dit maakt het mogelijk de meest effectieve maatregelen te bepalen.

4.6.3 Wat gaat monitoring van het watersysteem kosten?

De kosten voor monitoring zijn opgenomen in de beheerkosten van Waterveiligheid, Schoon (zoet) water en Voldoende water.

5 Schoon (zoet)water

We zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Water in beekjes, sloten, kanalen, plassen en meren moet schoon zijn. Ook veilig recreëren in en op het water vraagt om schoon water. Dit bereiken we door het zuiveren van afvalwater, het onderhouden en baggeren van waterlopen en het investeren in maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Maar ook door het verlenen van watervergunningen en het toezicht houden op lozingen.

5.1 Indicatoren Schoon (zoet) water

Effect	Resultaten	Prestaties
Schoon (zoet) water	In 2027 voldoen de 54 waterlichamen in ons beheergebied aan de kwaliteitsdoelstellingen van het watersysteem conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)	In 2015 zijn de inrichtings-, beheer- en onderzoeksmaatregelen uit het KRW-programma afgerond
	Het op maatschappelijk verantwoorde wijze verlenen van vergunningen en handhaven van wet- en regelgeving en beleid, conform de kwaliteitsdoelstellingen van de KRW	De wateren voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan
	We streven naar een integrale (afval)waterketen tegen acceptabele kosten.	In 2015 zijn de lozingen afgestemd op de waterkwaliteit van het ontvangende watersysteem
		In 2015 voldoen de zuiveringskringen aan de lozingsnormen

5.2 Programma Kaderrichtlijn Water

5.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is erop gericht om uiterlijk in 2027 een goede waterkwaliteit en een goede ecologische toestand van het watersysteem te bereiken. De 54 waterlichamen in ons beheersgebied moeten dan voldoen aan de KRW-doelstellingen. Dit leidt uiteindelijk tot een gezond en betrouwbaar watersysteem met voldoende veerkracht om (plaatselijke) verstoringen op te vangen.

De KRW-cyclus kent drie planperiodes: 2010-2015, 2016-2021 en 2022-2027. In de planperiode tot 2015 voeren we het vastgestelde maatregelen- en activiteitenpakket uit. De 32 officiële zwemwaterlocaties voldoen in 2015 tenminste aan de status 'aanvaardbaar' van de Europese Zwemwaterrichtlijn.

5.2.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Beleid

In het kader van het ontwikkel- en besluitvormingsproces over het nieuwe Waterprogramma bepalen we de doelen en maatregelen voor de tweede planperiode van de KRW (2016-2021). We voeren deze maatregelen uit en rapporteren over de voortgang aan het bevoegd gezag.

Onderzoek

We zetten het geactualiseerde onderzoeksprogramma uit het WBP4 voort. Het accent ligt op onderzoek naar ijzeromhulde drainagebuizen ter vermindering van de stikstof- en fosfaatuitspoeling in landbouwgebieden, onderzoek naar onderwaterdrainage ter vermindering van de bodemdaling in veenweidegebieden en monitoring van de waterbergingsmaatregelen in de Koopmanspolder.

Omschakelen naar natuurvriendelijk onderhoud

De belangrijkste beheermaatregel om de doelstellingen van de KRW te halen, is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. Het Waterlopenbeheerplan geeft het kader voor de beheer- en onderhoudsplannen.

Monitoring, evaluatie en rapportage

We voeren de verplichte monitoring uit naar de chemische en biologische kwaliteit van onze waterlichamen. Daarnaast monitoren we het effect van uitgevoerde maatregelen zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en van vispassages. Waar nodig passen we de (nieuwe) inrichtingsmaatregelen aan. Over de uitgevoerde maatregelen en het effect op de waterkwaliteit rapporteren we aan de Europese Unie.

Natura 2000

In ons beheersgebied zijn enkele gebieden als Natura 2000-gebied aangewezen. In deze gebieden streeft het Rijk hogere natuurdoelstellingen na. Het Rijk en de provincie stellen voor de Natura 2000-gebieden samen met betrokken organisaties beheerplannen op. We leveren een bijdrage aan het uitvoeren van de hydrologische maatregelen uit die beheerplannen indien er raakvlakken zijn met het waterbeheer.

Zwemwaterkwaliteit

We zijn verantwoordelijk voor de zwemwaterkwaliteit op 32 officiële zwemwaterlocaties en bewaken en rapporteren over deze kwaliteit. De Europese Zwemwaterrichtlijn schrijft voor dat de officiële zwemwaterlocaties in 2015 tenminste de status 'aanvaardbaar' hebben. Om dit te bereiken, onderzoeken we de huidige kwaliteit van de zwemwaterlocaties en de mogelijkheden deze te verbeteren. Aan de hand van het zwemwaterprofiel treffen we per locatie maatregelen om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren.

Overige maatregelen

We actualiseren de factsheets – de lijsten met relevante feiten en actuele gegevens – voor de 54 waterlichamen. Door de ontwikkeling van nieuwe flora en fauna mogelijk te maken, verwachten we een verbetering van de waterkwaliteit. Daarom richten we 45 kilometer oevers natuurvriendelijk in. Eind 2014 is minimaal 95 kilometer natuurvriendelijke oever aangelegd. Verder bevorderen we de vismigratie door vier locaties passeerbaar te maken voor vissen, zodat we eind 2014 minimaal 33 knelpunten hebben opgelost. De resterende resultaatverplichte maatregelen die we in 2015 afronden, bereiden we voor.

5.2.3 Wat gaat het programma KRW kosten?

Naast de kosten voor het programma KRW voeren we maatregelen uit die onderdeel uitmaken van onze reguliere taken. De kosten van deze maatregelen hebben we op andere plaatsen in de begroting opgenomen. Ze zijn daar niet specifiek zichtbaar als KRW-gerelateerde kosten.

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
		2012	2013	2014
Programma KRW	Uitgaven	1,7	2,1	2,2
	Inkomsten	-	-0,1	-0,2
	Totaal	1,7	2,0	2,0

5.3 Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving

5.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Conform de waterkwaliteitsdoelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) verlenen we op maatschappelijk verantwoorde wijze vergunningen en handhaven we de naleving van wet- en regelgeving en vigerend beleid.

We verstrekken minstens 95 % van de vergunningen binnen de wettelijk gestelde termijnen. We zien toe op naleving van de vergunningen door de vergunninghouder. Als dit noodzakelijk is, dwingen we het naleven van vergunningen af door te handhaven.

5.3.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Activiteitenbesluit

Naar verwachting vallen de effluentlozingen¹⁵ van de rwzi's vanaf 2014 onder de algemene regels van het Activiteitenbesluit. Dit betekent dat de vergunningplicht voor rwzi's vervalt. Uiterlijk in 2017 hebben we de huidige vergunningsvoorschriften omgezet naar algemene regels die onder het Activiteitenbesluit vallen. Onze eerste inschatting is dat de consequenties beperkt zijn.

Informatiesysteem

Het huidige informatiesysteem voor vergunningverlening en handhaving (IRIS V&H) is verouderd en wordt binnen enkele jaren niet meer ondersteund. We starten met de implementatie van een nieuw informatiesysteem dat uiterlijk 1 januari 2015 draait.

Effectief handhaven

Handhaving vindt plaats op basis van risicoanalyses. We zetten 70 % van onze handhavingcapaciteit in op de beheersing van lozingen en 30 % op incidenten, meldingen en klachten.

Begin 2014 is de herijking van de visie op de samenwerking met Omgevingsdiensten (Regionale uitvoeringsdiensten) gereed. De visie stemmen we af met Rijkswaterstaat. In de herijking wordt ook aandacht besteed aan de kwaliteitscriteria zoals deze in de komende wet VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) zijn opgenomen. De centrale vraag daarbij is of en hoe we kunnen voldoen aan deze kwaliteitscriteria.

5.4 Beheersing van lozingen: afvalwaterketen

5.4.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Met de afvalwaterketen streven we naar schoon water voor mens, dier en milieu tegen maatschappelijk acceptabele kosten. Om dit te bereiken, willen we een integrale afvalwaterketen

¹⁵ Het gezuiverde water dat wordt geloosd op het oppervlaktewater.

die wordt beheerd 'als ware het één keten'. Verder streven we naar een duurzame benadering van de afvalwaterketen. Hiervoor is een transitie nodig van 'afvalstofdenken' naar 'grondstofdenken'. Voor dit alles is een intensieve samenwerking met onze partners in de keten noodzakelijk.

Het bovenstaande is de kern van de Toekomstvisie afvalwaterketen en het Programma Waterketen 2014-2017. Hiermee geven we invulling aan de doelen en afspraken uit het Bestuursakkoord Water, het MJA-3¹⁶ en de KRW.

5.4.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

De Toekomstvisie afvalwaterketen, uitgewerkt in het Programma Waterketen 2014-2017, bevat vier speerpunten van waaruit we activiteiten ontwikkelen:

- begin bij de bron;
- functies van (afval)water;
- toekomstbestendige bedrijfsvoering;
- samenwerken in één waterketen.

Per speerpunt beschrijven we hieronder de activiteiten.

Begin bij de bron

Scheiden van schoon en vuil water

Schoon regenwater scheiden we bij de bron van vuil water. Zo beïnvloeden we de hoeveelheid en de samenstelling van het afvalwater. Met gemeenten stellen we hiervoor (her)nieuw(d)e afvalwaterakkoorden op.

Overnamepunten

De activiteiten uit het Overnamepuntenbeleid ronden we af. Dit betekent dat we gemeentelijke persleidingen en rioolgemalen zo veel als mogelijk overnemen in beheer en onderhoud. Samen met de gemeenten beoordelen we bestaande overnamepunten. Nieuwe afspraken over onder andere taken, verantwoordelijkheden en financiële aspecten leggen we in overeenkomsten vast.

Klimaatverandering: omgaan met regenwater

Bij het opstellen van gemeentelijke rioleringsplannen adviseren we gemeenten over ambities, beheer en benodigde maatregelen binnen de afvalwaterketen. We onderzoeken samen met gemeenten hoe zij bij ruimtelijke (her)inrichtingen regenwater kunnen opvangen en afvoeren. Daarnaast bestuderen we mogelijkheden om het overstorten van rioolwater op oppervlaktewater terug te dringen. De beleidsparagraaf over klimaatbestendigheid in de gemeentelijke rioleringsplannen zetten we samen met de gemeenten op.

Bij de uitwerking van het Deltaprogramma¹⁷ brengen we de kansen voor de waterketen in kaart.

Discrepantie

We meten de hoeveelheid vuil water die we op een rwzi ontvangen. We heffen echter belasting op een hoeveelheid vuil water die we op basis van kengetallen inschatten. We voeren minimaal één discrepantie-onderzoek uit waarbij we de afwijking tussen beide in kaart brengen.

Decentrale sanitatie

De pilot voor decentrale sanitatie in de nieuw te ontwikkelen wijk Kreekrijk van de gemeente Zaanstad is uitgesteld. We onderzoeken of we met een andere gemeente een business case voor decentrale zuivering kunnen opzetten. Ziekenhuizen of zorginstellingen worden geadviseerd over decentraal zuiveren en het verwijderen van medicijnresten uit het afvalwater.

¹⁶ Meerjarenaafpraak energie-efficiency.

¹⁷ Programma van de Rijksoverheid om Nederland klimaatbestendig te maken.

Bewustwording gebruiker: 'goed rioolgebruik'

We sluiten aan bij de publiekscampagnes van RIONED¹⁸ ('Ja, ik hou vet apart', 'Help, mijn riool doet het niet') en stellen informatiemateriaal beschikbaar om mensen bewust te maken van de gevolgen van hun handelen. In samenwerking met de nieuwe RUD¹⁹ geven we voorlichting over bedrijfsmatige afvalwaterlozingen.

Functies van (afval)water

Hergebruik van grondstoffen, energie en water

Afvalwater bevat onder andere energie, nutriënten en water. Daardoor heeft het een functie als drager van waardevolle grondstoffen die mogelijk kunnen worden teruggewonnen. In 2014 wordt van alle zuiveringskringen in kaart gebracht welke mogelijkheden kansrijk zijn voor hergebruik van grondstoffen (ook water) en opwekken van energie. Dit wordt vastgelegd in een kanskaart welke vanaf dat moment het uitgangspunt is bij nieuwe investeringsprogramma's voor de waterketen.

Om alvast een beeld te geven waar nu o.a. aan gedacht/ gewerkt wordt:

- Warmte terugwinning bij een rwzi of persleiding
- rwzi Beverwijk als energiefabriek
- rwzi Beemster als grondstoffabriek voor celstofvezels
- gebruik van CO₂ in drinkwaterbereiding

Effecten van effluentlozingen op het watersysteem

Effluentlozingen van rwzi's hebben op diverse locaties in de boezem²⁰ een effect op de waterkwaliteit. In 2014 wordt het meerjarig onderzoek naar achtergrondbelastingen opgeleverd. De resultaten geven onder andere een beeld van het effect van effluent op het watersysteem. In 2014 wordt de verdere aanpak (en aanvullend onderzoek) vormgegeven.

Effecten van overstorten op het watersysteem

Riooloverstorten²¹ beïnvloeden de waterkwaliteit, maar de effecten variëren per locatie. Samen met gemeenten brengen we in kaart welke overstorten een probleem vormen en treffen we eventueel maatregelen. Dit is een continu proces.

Toekomstbestendige bedrijfsvoering

Asset management

Persleidingen beheren we op basis van asset management. Ook bij de slibdrooginstallatie (SDI) werken we hiermee. We gaan verder met asset management voor de rwzi's en rioolgemalen.

Inzicht in functioneren van het afvalwatersysteem

In toenemende mate monitoren we samen met gemeenten het functioneren van de rioolstelsels. In combinatie met de meetgegevens van de rwzi's leidt dit tot beter inzicht in het functioneren van de gehele afvalwaterketen. Dit biedt kansen voor verdere optimalisaties.

Eens per jaar controleren we of de pompcapaciteit van de rioolgemalen voldoet aan onze afspraken met gemeenten. Als dit niet het geval is, stellen we een plan van aanpak op.

Optimaal benutten van afvalwatersysteem

We onderzoeken waar real-time-controlsturing (RTC) van (afval)waterstromen toegevoegde waarde heeft. We gebruiken dit instrument om beter te sturen op aanvoer- en neerslagpatronen

¹⁸ Stichting RIONED is het non-profit kenniscentrum voor riolering en water in de stad bestaande uit overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen.

¹⁹ Regionale Uitvoeringsdienst

²⁰ Het hoofdwaterstelsel.

²¹ Bij hevige neerslag kan het gemengde rioolstelsel de grote hoeveelheid water niet aan en wordt er ongezuiverd geloosd op het oppervlaktewater.

zodat we piekbelasting van de rwzi's kunnen voorkomen. Ook bekijken we of we met RTC-sturing geplande investeringen in de afvalwaterketen kunnen voorkomen.

Innovatie

In het ontwerp van de rwzi Beemster werken we de toepasbaarheid uit van fijnzeven als behandelingsmethodiek van binnenkomend afvalwater. Dit om vaste bestanddelen te verwijderen uit het afvalwater. Lopende proeven en onderzoeken zoals het toepassen van de D-foamer (een schuimbestrijder) en de energiefabriek Beverwijk worden voortgezet.

Energiebesparing

We actualiseren ons Milieu- en klimaatbeleidsplan waarin we aangeven hoe we jaarlijks een energiebesparing van 2 % gaan realiseren.

Slibverwerking

Bij het proces van afvalwaterzuivering produceren we zuiveringslib. De verwerking van dit slib kost geld. De hoeveelheid slib verminderen we door het te vergisten in gistingstanks. Daarbij komt biogas vrij dat we als energiebron willen inzetten. Niet elke rwzi beschikt over een gistingstank. We zijn een traject gestart om op landelijke schaal te zoeken naar de optimale manier van slibverwerking. We werken het resultaat van dit onderzoek uit.

Samenwerken in één waterketen

Voor nagenoeg alle onderwerpen binnen de bovengenoemde speerpunten is een vorm van samenwerking nodig met andere overheden, semi-overheden, het drinkwaterbedrijf, kennisinstituten, het bedrijfsleven en uiteindelijk ook met de inwoners zelf. Zonder samenwerking is geen integrale en doelmatige waterketen mogelijk.

We zien intensieve en structurele samenwerking met gemeenten als een voorwaarde voor het goed laten functioneren van de afvalwaterketen. We borgen het samenwerkingsproces voor de komende jaren door het aangaan van allianties. Samen met gemeenten werken we aan het realiseren van de doelen in het Bestuursakkoord Water. Eerder hebben we de afspraken met de gemeenten in regioverband vastgelegd. Deze afspraken werken we nu uit. De vijf bestuurlijke regio's maken verdere afspraken om te komen tot daadwerkelijke besparingen.

Investeringsprogramma

Iedere rwzi sturen we op de individuele eisen uit de watervergunning. Dit zorgt voor een gepland rendement voor stikstofverwijdering van 82 % beheersgebiedbreed. Voor fosfaatverwijdering stellen we een rendement van 83 % als norm.

De plannen voor de waterketens Ursem, Oosthuizen en de energiefabriek Beverwijk ronden we af. Het opstellen van nieuwe plannen voor de waterketens Wervershoof en Wieringen starten we. De hogere investeringsinkomsten in 2014 betreft de bijdrage van de Provincie aan de Westfrisiaweg.

Voor de geplande investeringen willen we in 2014 de volgende mijlpalen halen.

- Het nieuwe influentgemaal²² van de rwzi Beverwijk zit in de nazorgfase.
- We nemen het nieuwe boosterrioolgemaal Hoorn-Oost in bedrijf.
- We starten de nieuwbouw van gemaal de Koopvaarder in Hoorn.
- We nemen de uitbreiding van de rwzi Den Helder in bedrijf.
- De renovatie van het oude deel van de rwzi Den Helder is voor 50 % gereed.
- Het transportsysteem Den Helder is gereed.
- De uitbreiding/renovatie van de rwzi Beemster is besteksgereed en besteden we aan.
- Het transportsysteem Beemster is voor 50 % gereed.

²² Influent is het ongezuiverde water zoals dat op de rwzi aankomt.

- De renovatie van de rwzi Alkmaar is voor 40 % gereed.
- De capaciteitsaanpassingen aan het transportsysteem Alkmaar is voor 50 % gereed.
- De aanleg van nieuwe persleidingdelen rond de Westfrisiaweg is voor circa 80 % gereed.
- We nemen de nieuwe persleiding van rioolgemaal Velsen-Noord naar de rwzi Velsen (Rijnland) in gebruik.
- We ronden de diverse aanpassingswerkzaamheden op de rwzi Zaandam-Oost af.
- We verwijderen diverse overbodige persleidingen en overige infrastructuur.

Exploitatie

In deze begroting is € 100.000 minder opgenomen voor onderhoud rioolgemalen. Dit is een bezuiniging van 6 % op de raming van onderhoudskosten voor transportstelsels (rioolgemalen én persleidingen). Deze bezuiniging wordt gerealiseerd door minder onderhoud uit te besteden aan derden, méér in eigen beheer uit te voeren en de frequentie van onderhoud te verlagen. Het risico dat er meer storingen optreden neemt hierdoor toe.

5.4.3 Wat gaat de beheersing van lozingen kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2012	2013	2014
Beheersing van lozingen	Externe kosten	35,9	34,7	34,5
	Externe opbrengsten	-2,3	-2,0	-1,8
	Kapitaallasten	29,4	27,8	27,8
	Voorzieningen	0,6	0,3	0,3
	Interne kosten	11,6	13,5	12,7
	Interne opbrengsten	-0,2	-0,1	-0,1
	Onvoorzien	-	1,0	0,6
	Totaal excl. reserves	74,9	75,2	74,0
	Reserves	-0,5	-0,6	-0,6
Totaal incl. reserves	74,4	74,6	73,4	

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
		2012	2013	2014
Beheersing van lozingen	Uitgaven	18,8	21,4	20,6
	Inkomsten	-0,2	-0,4	-3,2
	Totaal	18,6	21,0	17,4

6 Veilige (vaar)wegen

We zorgen niet alleen voor water en dijken, maar beheren en onderhouden in sommige gemeenten ook wegen buiten de bebouwde kom. Verder zijn we beheerder van vaarwegen, inclusief sluizen en bruggen, voor zover deze niet door andere overheden beheerd worden.

6.1 Indicatoren Veilige (vaar)wegen

Effect	Resultaten	Prestaties
Veilige (vaar)wegen	Het beheren van wegen en (utilitaire) paden buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet	De wegen voldoen aan de landelijke normen en aan het beleid uit het Wegenbeleidsplan
	Het inrichten van wegen conform het landelijk programma Duurzaam Veilig	In 2017 is ons wegennet ingericht volgens Duurzaam Veilig
	Het voor de provincie in stand houden van vaarwegen	De vaarwegen zijn bevaarbaar volgens de afspraken die zijn gemaakt met de provincie

6.2 Wegenbeheer

6.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We beheren ons wegennet en richten het zodanig in dat wordt voldaan aan het maatschappelijk gewenste effect 'veilige wegen'. Het gaat om gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen, utilitaire fietspaden en wandelpaden buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet. De wegen voldoen aan landelijke richtlijnen en aan het beleid in het Wegenbeleidsplan. We streven naar afname van het aantal ernstige verkeersslachtoffers, doden en gewonden in 2020 met respectievelijk 46 % en 34 % ten opzichte van 2001-2003, conform landelijke doelstellingen. Voor 2017 zijn alle wegen conform het landelijke programma Duurzaam Veilig ingericht.

6.2.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Verkeersveiligheid

De politie registreert door andere prioriteiten niet meer alle ongevallen. In verband met de beperkte beschikbaarheid van ongevalgegevens nemen we op landelijk niveau deel in werkgroepen om representatieve parameters (SPI's = Safety Performance Indicators) te ontwikkelen. Deze moeten in aanvulling op of in plaats van de verkeersongevallencijfers en -gegevens de verkeersveiligheid beter in beeld brengen.

We gaan door met het inrichten van de wegen conform de principes van Duurzaam Veilig. We nemen de duurzaam veilige inrichting mee bij onze onderhouds- en inrichtingswerkzaamheden, zoals bij de aanleg van het fietspad langs de Westfriesedijk te Winkel en de Bobeldijk. Verder onderzoeken we dit jaar waar we – aanvullend op handhaving door de politie - fysieke maatregelen kunnen treffen, zodat in 2017 tenminste 85 % van de verkeerdeelnemers zich houdt aan de maximaal toegestane snelheid. Tenslotte stellen we dit jaar een beheerplan 'Schone wegen' vast met daarin maatregelen ter bestrijding van verwijtbare wegvervuiling zoals klei en olie, maar ook van natuurlijke vervuiling, zoals bladeren.

Bereikbaarheid

In 2014 stellen we in overleg met onze omgeving een nieuw categoriseringsplan op voor onze wegen. In dit plan bepalen we per weg (gedeelte) binnen welke categorie de weg valt: gebiedsontsluitingsweg of erftoegangsweg. De categorie is onder meer bepalend voor de ontwerpeisen voor de inrichting van de weg volgens Duurzaam Veilig. Verder doen we onderzoek naar routes en reistijden om de bereikbaarheid te kunnen verbeteren.

Berijdbaarheid

In ons Wegenbeleidsplan 2012-2017 staat dat we achterstanden in het onderhoud van de wegverhardingen wegwerken en dat de verhardingen van alle wegen aan hetzelfde kwaliteitsniveau moeten voldoen. In deze planperiode zou dat leiden tot een grote kostenstijging. Dat past niet bij onze wens om de lasten niet verder te laten stijgen. We gaan het (achterstallig) onderhoud van de wegverharding daarom programmatisch aanpakken, waarbij kostenspreiding en differentiatie met behoud van verkeersveiligheid²³ de uitgangspunten zijn. Het nieuwe categoriseringsplan gebruiken we voor deze aanpak. Verder inspecteren we de kunstwerken in wegen en stellen op basis van het principe van asset management een risicogestuurd beheer- en onderhoudsplan op. Hiermee halen we in 2017 het gewenste kwaliteitsniveau, passend bij het meest optimale onderhoudsritme.

Inpassing in het landschap

Onze wegen passen we zo goed mogelijk in in het landschap, waarbij de structuurvisie 2040 van de provincie Noord-Holland leidend is. We gaan door met onderzoek naar ons bomenareaal langs wegen. Met de resultaten daarvan gaan we ons areaal zo beheren dat het in 2017 evenwichtig en robuust is, waarbij rekening is gehouden met de landschappelijke waarden in de omgeving.

6.2.3 Wat gaat het wegenbeheer kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
		2012	2013	2014
Wegenbeheer	Externe kosten	13,3	14,2	15,0
	Externe opbrengsten	-7,4	-7,5	-7,3
	Kapitaallasten	3,6	3,7	3,4
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	5,3	5,7	5,4
	Onvoorzien	-	0,3	0,2
	Totaal excl. Reserves	14,9	16,4	16,7
	Reserves		-	-
	Totaal incl. reserves	14,9	16,4	16,7

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
		2012	2013	2014
Wegenbeheer	Uitgaven	3,2	2,5	4,6
	Inkomsten	-1,9	-0,1	-1,5
	Totaal	1,3	2,4	3,1

²³ Dit betekent dat we daar waar mogelijk minder onderhoud plegen, zonder daarbij de verkeersveiligheid uit het oog te verliezen.

6.3 Vaarwegbeheer en nautisch beheer

6.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij houden vaarwegen in stand volgens door de provincie vastgestelde eisen. Op basis van de met de provincie gesloten overeenkomst voeren we vaarwegbeheertaken uit voor de provincie en voert de provincie waterbeheertaken uit voor ons. Wij zetten in vervolg hierop in op een logische en efficiëntere (her)verdeling van de vaarwegen over een aantal jaren.

6.3.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

We starten met de uitvoering van de in de overeenkomst met de provincie afgesproken taken. Daarnaast stellen we een meerjarig beheer- en onderhoudsprogramma op voor de vaarwegen en bijbehorende kunstwerken.

6.3.3 Wat gaan het vaarwegenbeheer kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)			2012	2013
Vaarwegen en havens	Externe kosten	1,5	0,7	0,6
	Externe opbrengsten	-0,1	-0,1	-0,6
	Kapitaallasten	1,7	1,6	1,6
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	1,1	1,4	1,2
	Onvoorzien	-	0,1	0,1
	Totaal excl. Reserves	4,2	3,7	2,8
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	4,2	3,7	2,8

Beheerinvesteringen

Investeringenvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
			2012	2013
Vaarwegen en havens	Uitgaven	0,5	0,2	-
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	0,5	0,2	-

7 Besturing van de organisatie

Dit hoofdstuk bevat de verplichte informatie over onze bedrijfsvoering.

7.1 Indicatoren Besturing van de organisatie

Effect	Resultaten	Prestaties
Besturing van de organisatie	Een groot draagvlak bij de inwoners en relaties voor onze bestuurlijke keuzes en beleid	Het bestuur en de ambtelijke organisatie weten wat er leeft bij de burger en relaties.
	Een efficiënte en effectieve ambtelijke organisatie die het bestuur optimaal bedient bij het bereiken van de doelstellingen.	Het bestuur wordt optimaal gesteund door de organisatie bij de uitvoering van het door haar geformuleerde beleid zoals vastgelegd in het jaarplan. Het bestuur is tijdig met goede rapportages op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen bij de implementatie van het beleid, zodat ze tijdig kan bijsturen (zie ook bij optimale uitvoering van taken).
	We zijn een organisatie met gemotiveerde en kundige medewerkers	In 2015 ziet 33 % van de inwoners (55 % van 60 % van de inwoners die bekend zijn met het hoogheemraadschap) de medewerkers als deskundig, slagvaardig en omgevingsgericht.
	We tonen ons verantwoordelijk voor het milieu	We behalen de doelstellingen uit het milieu- en klimaatbeleid
	We staan voor optimale uitvoering van onze taken	We zijn doelmatig en doeltreffend
		We worden erkend als een betrouwbare organisatie
		We zijn servicegericht
We heffen en innen waterschapsbelastingen op maatschappelijk verantwoorde wijze	We zorgen voor een aanvaardbare belastingdruk en heffen de waterschapsbelastingen op tijdig, rechtmatig en klantgerichte wijze.	

7.2 Bestuur en externe communicatie

7.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Onze bestuurlijke keuzes, ons beleid en onze werkzaamheden kunnen rekenen op een groot draagvlak bij de inwoners en relaties in Noord-Holland. In het bestuurlijke besluitvormingsproces maken we op een rechtmatige, integere en doelmatige manier strategische keuzes en behartigen we de belangen van de inwoners. We zorgen ervoor dat ons bestuur en het ambtelijke apparaat weten wat er leeft bij de burgers en relaties en dat we zichtbaar zijn in de samenleving. Burgers en relaties zien ons als de deskundige waterbeheerder in Noord-Holland en vertrouwen voor hun veiligheid op ons. Dit maatschappelijk vertrouwen is van groot belang omdat het de basis is voor onze legitimatie en reputatie. De ontwikkeling van vertrouwen in de samenleving en onder direct belanghebbenden is daarom het vertrekpunt van onze externe communicatie.

Communicatie zorgt dat we aansluiten bij de beleving en behoefte van onze omgeving en maakt ons zichtbaar in de samenleving. Onze communicatie is proactief en gericht op samenwerking. Op die manier bouwen we aan 'maatschappelijk krediet' en vertrouwen in ons als regionale overheidsorganisatie, met een sterke waardering voor onze kerntaken. Midden in de samenleving: zichtbaar, herkenbaar en betrouwbaar.

We streven ernaar dat in 2015 minstens 35 % van de inwoners bekend is met het hoogheemraadschap, 55 % spontaan onderdelen van de naam kan reproduceren en minstens 60 % (geholpen) weet wat de eerste drie kerntaken zijn (waterveiligheid, voldoende water en schoon water). Daarnaast streven we in de waardering bij inwoners te groeien op de waarde omgevingsgerichtheid van een 6 naar een 6,5 in 2015. Verder willen we bereiken dat in 2015 33 % van de inwoners (55 % van 60 % van de inwoners die bekend zijn met het hoogheemraadschap) de medewerkers ziet als deskundig, slagvaardig en omgevingsgericht.

7.2.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Bestuursakkoord Water en Regeerakkoord

Het Bestuursakkoord Water bevat afspraken om te komen tot doelmatiger waterbeheer. Een belangrijk bestuurlijk aspect van het akkoord zijn de waterschapsverkiezingen. Het Regeerakkoord gaat uit van waterschapsverkiezingen op de dag van de verkiezingen voor Provinciale Staten in maart 2015. De waterschappen staan hier positief tegenover. De voorbereidingen zijn in volle gang.

Het Regeerakkoord voorziet ook in de vorming van landsdelen, waarbij de provincies Flevoland, Utrecht en Noord-Holland als eerste worden samengevoegd. De waterschappen volgen deze ontwikkeling en zijn kritisch over het mogelijk op termijn opgaan van de waterschappen in de landsdelen.

Publiek en externe communicatie

Onze communicatie is gericht op de maatschappelijke waardering voor waterbeheer, met een communicatiestijl die gericht is op dialoog en interactie met onze omgeving. Een stijl die hoort bij onze overheidsrol als overlegpartner. Communicatie zorgt ervoor dat onze omgeving die rol herkent en erkent. Dat geldt voor alle projecten, programma's en organisatieoverstijgende thema's zoals veiligheid, schoon water, toegepaste innovatie, duurzaamheid, openbaarheid van bestuur en maatschappelijke verantwoording van bedrijfsvoering. De communicatiefunctie helpt het sentiment in de samenleving en onze directe omgeving in kaart te brengen. De buitenwereld halen we naar binnen om onze dialoog en communicatie heel precies in te richten.

We willen ons werk goed doen. Ambachtelijk en duurzaam met onze blik op de toekomst gericht, en in een constante dialoog met onze omgeving. Dat alles op een efficiënte manier. Dit vraagt een andere cultuur en is van invloed op onze identiteit. Het betekent een stevige opgave voor individuele medewerkers en voor leidinggevendenden.

Samenwerken

Samenwerken is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. In 2014 ligt wederom de nadruk op samenwerking in de waterketen met gemeenten en het drinkwaterbedrijf. De samenwerking met gemeenten krijgt verder vorm binnen vijf bestuurlijke regio's. Het doel is voldoen aan de afspraken die gemaakt zijn in het Bestuursakkoord Water en het realiseren van de ambities in de Toekomstvisie (afval)waterketen.

We werken ook samen met diverse onderzoeksinstituten, natuurorganisaties, bedrijfsleven en semi-overheden op het gebied van innovatie. De nadruk ligt op innovaties die vanuit het

gedachtegoed van de Grondstoffenfabriek nodig zijn. Daarmee wordt het mogelijk grondstoffen te winnen uit afvalwater. Door deze samenwerking ontstaan innovaties die nodig zijn om te kunnen voldoen aan de doelen van ons milieu- en klimaatbeleid. Ook bij het uitwerken van onze Deltavisie in het regionale Deltaprogramma staat samenwerking met de omgeving centraal.

Daarnaast is samenwerking met andere waterschappen een belangrijke pijler. Al te vaak vinden de waterschappen elk voor zich het wiel uit. Door beter samen te werken kunnen we krachten bundelen en meer bereiken. Dit geldt onder meer voor innovaties, maar ook voor beleidsontwikkeling. Een groot deel van het werk van de waterschappen heeft een relatie met Europese regelgeving. Via Bureau Brussel van de Unie van Waterschappen oefenen we invloed uit op Europees beleid en het verkrijgen van projectsubsidies.

Relaties

Naast het actief betrekken van de (bestuurlijke) omgeving bij ons werk, ontwikkelen we het omgevingsbewustzijn in de organisatie nog verder. We onderhouden contacten met gemeenten, andere overheden, belangenorganisaties en bedrijfsleven en met de verbonden partijen²⁴. Door regelmatig een klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren krijgen we een helder beeld over hoe onze omgeving over ons denkt en oordeelt. Ieder jaar organiseren we een goed bezocht watersymposium waar bestuurders en ambtenaren van de samenwerkende partners elkaar ontmoeten.

Missie en strategie maatschappelijk verantwoord ondernemen

In 2013 is gestart met het opstellen van een visie en een daarop gebaseerde strategie over maatschappelijk verantwoord ondernemen. De uitgangspunten van deze visie moeten aansluiten op de Deltavisie. De communicatie met de stakeholders wordt verbonden aan de bredere omgevingsdialoog van de Deltastrategie. Dit gebeurt in een open proces met de omgeving met in 2014 als resultaat een door het bestuur vastgestelde visie en strategie over de wijze waarop ons bestuur en organisatie maatschappelijk verantwoord handelen.

7.2.3 Wat gaan bestuur en externe communicatie kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)			2012	2013
Bestuur en externe communicatie	Externe kosten	2,4	2,3	3,1
	Externe opbrengsten	-1,9	-0,8	-0,5
	Kapitaallasten	0,5	-	-
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	2,7	2,8	2,8
	Onvoorzien	-	0,2	0,1
	Totaal excl. reserves	3,6	4,5	5,5
	Reserves	0,3	-	-
Totaal incl. reserves	3,9	4,5	5,5	

²⁴ Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

7.3 Bedrijfsvoering

7.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We willen een efficiënte en effectieve ambtelijke organisatie die het bestuur optimaal bedient bij het bereiken van de doelstellingen (zie met name hoofdstuk 7.5). In dit hoofdstuk beperken we ons tot de verbetering van de bedrijfsvoering. We faciliteren met de juiste ondersteunende instrumenten en zorgen voor een interne bedrijfscultuur die past bij de doelstelling.

7.3.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Het management stuurt op het continu en gestructureerd optimaliseren van de personele formatie. Dit is van belang om het uitvoeren van taken en het behalen van doelen in de toekomst te kunnen blijven garanderen. Wij stellen een strategische personeelsplanning (SPP) op. Met SPP willen we het volgende bereiken.

- Anticiperen op demografische ontwikkelingen en in dat kader stimuleren van de in-, door- en uitstroom van management en medewerkers.
- Het ombuigen van de effecten van de vergrijzing en de daarmee samenhangende grotere uitstroom in kansen tot vernieuwing van ons personeelsbestand.
- Een goede balans tussen inhuur en vaste medewerkers om kennis binnen de organisatie veilig te stellen.
- Het opleiden van onze medewerkers. Daarvoor hebben we een HHNK-academie opgericht. Via de academie bieden we onze medewerkers opleidingen aan, onder andere BBL-trajecten (beroepsbegeleidende leerweg).
- We benutten zoveel mogelijk de voordelen van het nieuwe werken en het werken op één locatie.

Efficiencydoelstelling

We werken aan een structurele besparing op organisatiekosten van totaal 5 % in 2018 ten opzichte van de begroting 2012²⁵. Het gaat daarbij met name om onze personeelskosten en de kosten voor inhuur. We gaan ervan uit dat jaarlijks een efficiencywinst is te behalen van 1 %, waarmee de besparing geleidelijk wordt opgebouwd. Dat betekent ten opzichte van de kosten van 2012 een jaarlijkse besparing van circa € 0,7 miljoen met ingang van 2014. In een arbeidsintensieve organisatie als de onze, waarin het personeel een belangrijk deel van het succes bepaalt, stelt deze opgave extra eisen aan de kwaliteit van leidinggevenden en medewerkers.

De directie toetst, in goed overleg met de Ondernemingsraad, enkele secundaire personele arbeidsvoorwaarden of deze nog wel van deze tijd zijn. Zo is de telewerkvergoeding voor medewerkers in 2013 reeds beëindigd.

Informatievoorziening

We verbeteren de informatiehuishouding en sturen beter op onze Visie op de informatievoorziening 2014-2017. Verder onderzoeken we de noodzaak van vervanging van een aantal grote informatiesystemen waaronder het Geo-informatiesysteem, het documentair informatiesysteem en een systeem ter ondersteuning van crisismanagement. Vanuit het oogpunt van kostenbeheersing en efficiency willen we een groot aantal kleinere systemen vervangen door grote robuuste systemen die goed op elkaar zijn aangesloten en de benodigde managementinformatie kunnen voortbrengen.

²⁵ We gaan uit van de begroting 2012 na de begrotingswijziging van dat jaar.

Bovendien spelen we in op een aantal trends in het IT-landschap, zoals de exponentiële groei van het aantal gegevens, het beschikbaar komen van simulatieprogramma's om allerlei risicoanalyses te kunnen maken en het gebruik van mobiele ICT-toepassingen in onze werkprocessen. Vooruitlopend hierop starten we met de vernieuwing van ons financiële systeem en het content management systeem. Deze systemen zijn verouderd en de roep om verdere integratie van systemen binnen de organisatie wordt steeds groter. De benodigde investeringen ramen we nu nog op circa € 7 miljoen, verspreid over de jaren 2014-2017.

7.3.3 Wat gaat bedrijfsvoering kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2012	2013	2014
Bedrijfsvoering	Externe kosten	86,9	89,8	90,1
	Externe opbrengsten	-1,8	-1,0	-0,7
	Kapitaallasten	4,9	7,9	7,8
	Voorzieningen	0,1	-	-
	Interne inkomsten	-73,1	-81,1	-75,4
	Onvoorzien	-	0,6	0,4
	Totaal excl. reserves	17,1	16,2	22,2
	Reserves	-15,7	-6,2	-5,1
	Totaal incl. reserves	1,4	10,0	17,1

Beheerinvesteringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2012	2013	2014
Bedrijfsvoering	Uitgaven	8,1	6,0	4,0
	Inkomsten	0,1	-	-
	Totaal	8,0	6,0	4,0

7.4 Milieu en klimaat

7.4.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We voelen ons verantwoordelijk voor het milieu. Daarom hebben we voor verschillende aspecten van het milieu milieudoelstellingen in ons milieu- en klimaatbeleid geformuleerd.

Energieverbruik en emissie van broeikasgassen

In de periode 2005 tot 2020 verbruiken we elk jaar gemiddeld 2 % minder energie. In 2020 is het aandeel duurzame energie, afkomstig van hernieuwbare energiebronnen, 40 % van ons totale verbruik. Deze ambitie sluit aan bij het door de sector waterschappen afgesloten klimaatakkoord met het Rijk.

Duurzaam bouwen

Al onze werken voeren we uit volgens de uitgangspunten van duurzaam bouwen. Afwijkingen daarvan motiveren we van tevoren.

Biomassa en energiewinning

We leveren een bijdrage aan de productie van groene energie door biomassastromen om te zetten in groene energie, als het energierendement positief is. Daarnaast willen wij, al dan niet in

samenwerking met derden, eigendommen, zoals terreinen en objecten, inzetten voor energiewinning.

Transport

We verminderen ons gebruik van fossiele brandstoffen voor transportdoeleinden.

Chemicaliëngebruik

Door ons zuiveringsproces te optimaliseren, verminderen we het gebruik van chemicaliën. We stoppen met het gebruik van bestrijdingsmiddelen op onze terreinen. Vanaf 2006 hebben we preventieve gladheidbestrijding volgens de nat-zoutmethode ingevoerd. We gaan hiermee verder en dringen daarmee het gebruik van strooizout verder terug.

Afval

We zorgen ervoor dat er zo weinig mogelijk afval ontstaat. Bij de verwerking van ons afval loopt het milieu zo min mogelijk schade op.

Meewegen milieubelang

We wegen het milieubelang mee bij de (voorbereiding van onze) besluitvorming. Het milieubelang vormt net als het financieel belang een wezenlijke component in ons besluitvormingsproces.

Bewustwording en gedrag

Onze medewerkers handelen milieu- en klimaatbewust. Milieu-informatie is beschikbaar via internet en stellen we op verzoek beschikbaar. Via bewustwordingscampagnes (energie, papergebruik, mobiliteit en inkoop) werken we continu aan draagvlak in onze organisatie.

Duurzaam inkopen

We kopen voor minimaal 75 % duurzaam in en maken daarbij gebruik van de criteria zoals vastgesteld door Agentschap NL.

7.4.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Energieverbruik en emissie van broeikasgassen

Tot eind 2015 concentreren we ons op het terugbrengen van de CO₂-uitstoot door in te zetten op alternatieve energiewinning. We richten ons met name op de toepassing van zonne-energie. We hebben in 2012 een energieverkenning laten uitvoeren naar de mogelijkheid tot verduurzaming van onze energievraag. Het is een belangrijk fundament en een onderbouwing voor de ontwikkeling van ons energiebeleid in 2014.

Milieuactieprogramma

De milieudoelstellingen bereiken we door grote en kleine aanpassingen in ons dagelijks werk. Deze acties zijn opgenomen in ons Milieuactieprogramma. Voor het uitwerken van dit programma en het monitoren van de resultaten hebben we een Programmacommissie milieu samengesteld. De commissie toetst ideeën voor innovatieprojecten aan de organisatiedoelstellingen die zijn vastgelegd in ons milieu- en klimaatbeleid.

Bewustwordingscampagnes

Een belangrijk uitgangspunt is duurzaamheid blijvend binnen onze organisatie te verankeren. Daarom brengen we energie, milieu en klimaat via bewustwordingscampagnes volop onder de aandacht. Bij bestuursbesluiten hebben we aandacht voor de doelstellingen van ons milieu- en klimaatbeleid.

Monitoring

Jaarlijks maken we een zogenaamde milieuoetafdruk. Hiermee monitoren we en rapporteren we over het bereiken van de gestelde milieudoelen. Daarbij richten we ons met name op het

energieverbruik en het uitvoeren van energiebesparende maatregelen, uitgedrukt in vermindering van CO₂-uitstoot.

7.4.3 Wat gaat het milieuactieprogramma kosten?

Het bestuur heeft in november 2011 besloten een egalisatiereserve te vormen voor de 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. In 2014 verwachten we in totaal € 0,695 miljoen te onttrekken uit deze reserve om de activiteiten te bekostigen.

7.5 Doeltreffendheid en doelmatigheid

7.5.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij staan voor een optimale uitvoering van onze taken. Een handelwijze is doeltreffend (effectief) als we het beoogde maatschappelijke doel daarmee bereiken. Een handelwijze is doelmatig (efficiënt) als de inspanningen en kosten voor het bereiken van het doel in verhouding staan tot het resultaat. Het moet duidelijk zijn welke doelen we moeten bereiken, welke producten en diensten we daarvoor moeten leveren, en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. De middelen zijn beperkt door de beschikbare capaciteit in menskracht en de gelimiteerde stijging van de waterschapsbelastingen. Dit dwingt ons tot het maken van keuzes en stellen van prioriteiten.

Betrouwbaarheid, integriteit en servicegerichtheid zijn onmisbaar voor een goed functionerende overheid. Betrouwbaarheid omvat een aantal aspecten, waarbij het begrip integriteit centraal staat.

7.5.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Doeltreffendheid en doelmatigheid

We werken aan een omslag in het kostenbewustzijn. De technisch beste oplossing hoeft niet altijd de maatschappelijk beste oplossing te zijn. We zoeken steeds naar een optimaal evenwicht tussen kosten en resultaten. Door van norm- naar effectsturing te gaan geven wij invulling aan onze verantwoordelijkheid om ons werk tegen de laagste maatschappelijke kosten uit te voeren. In overleg met onze omgeving maken we een afweging over het beoogde kwaliteitsniveau in relatie tot risico's en beschikbare middelen.

In 2013 is het leer- en ontwikkeljaar afgesloten waarin de nieuwe organisatie heeft proefgedraaid. Met de nieuwe organisatiestructuur en het besturingsmodel verbeteren we onze interne beheersing en onze doeltreffendheid. In 2013 zijn we gestart met het ontwikkelen van de daarvoor benodigde instrumenten en hulpmiddelen. Een belangrijk aspect daarbij is het vaststellen van prestatie-indicatoren die voor alle niveaus in onze organisatie een goed beeld geven van de voortgang van de uitvoering van de in het begrotingsjaar voorgenomen werkzaamheden. Dit om indien nodig tijdig te kunnen bijsturen. In 2013 hebben we de indicatoren scherper gedefinieerd, zodat we concreet kunnen vaststellen of we onze doelen halen.

Waterschappen zijn verplicht onderzoek te doen naar doelmatigheid en doeltreffendheid en ervoor te zorgen dat het beheer van de financiële organisatie aantoonbaar rechtmatig is. Met de planning & controlcyclus leggen we verantwoording af over het bereiken van onze beoogde resultaten en prestaties. Naast beoordeling van de rechtmatigheid door een externe accountant, onderzoekt onze Rekenkamercommissie op specifieke onderwerpen onze doelmatigheid en doeltreffendheid.

Betrouwbare en servicegerichte organisatie

We hebben als overheidsinstelling een voorbeeldfunctie in de maatschappij. Dit brengt voor onze medewerkers specifieke verantwoordelijkheden met zich mee. Onze kernwaarden en gedragsregels zijn opgenomen in de Gedragscode HHNK 2011. Voor het voorkomen van integriteitschendingen en

het nemen van maatregelen is het van belang de schendingen te onderzoeken en te registreren. De Regeling Melding Vermoeden Integriteitschending HHNK 2013 en het Onderzoeksprotocol HHNK vermeende misstand of integriteitschending 2013 hebben we vastgesteld voor een zorgvuldige en objectieve afdoening van meldingen. Naar aanleiding van opgedane ervaringen in 2012 en 2013 schenken we in de organisatie meer aandacht aan integriteitschendingen en aan de genomen maatregelen. Doel is dat medewerkers daarvan leren om integriteitschendingen in de toekomst zo veel mogelijk te voorkomen.

Voor het goed en snel afhandelen van klachten werken we met klachtmanagement. We zien een klacht als een kans de relatie met de klager te herstellen, gemaakte fouten te herstellen en processen te verbeteren. Klachtmanagement bestaat uit:

- registratie;
- onderzoek naar oorzaak, oplossing en communicatie;
- verbetering: corrigerende maatregelen, implementatie en borging.

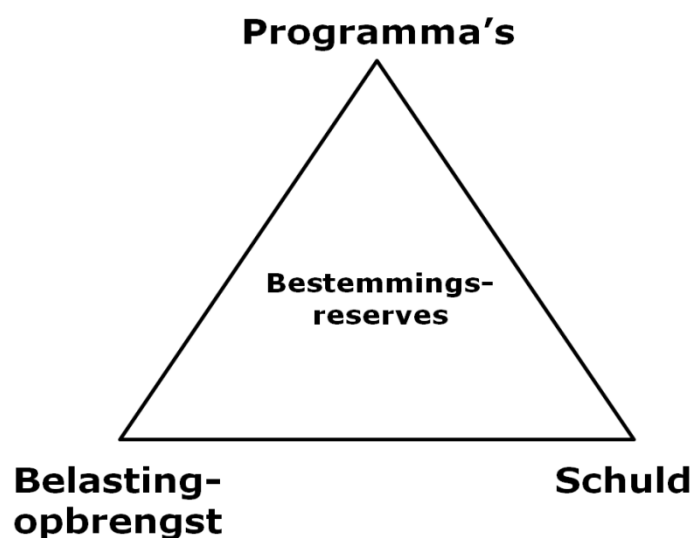
7.6 Financieel beleid

7.6.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We hebben een stabiele financiële positie met een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingopbrengst. Onze schuldenlast blijft binnen maatschappelijk aanvaardbare waarden. Veranderingen in beleid, nieuwe programma's, opgelegde bezuinigingen door Rijk of provincie, inflatie, waaronder stijgende energiekosten, of calamiteiten kunnen ervoor zorgen dat onze uitgaven en inkomsten uit balans raken. Door in een vroegtijdig stadium op deze veranderingen in te spelen, voorkomen we abrupte bewegingen in de lastendruk.

Bestuurlijke uitgangspunten

In 2013 is de richting bepaald voor het Meerjarenplan 2014-2017. Dit leidt tot de volgende uitgangspunten voor deze begroting, onderverdeeld naar de punten uit de driehoek.

Uitgangspunt belastingontwikkeling

Een toename van de overall belastingopbrengst met gemiddeld maximaal 4 % per jaar conform het collegeprogramma. In deze begroting is de gemiddelde overall belastingopbrengst 2,1%.

Uitgangspunten voor de schuldenontwikkeling

Uitgaven kunnen we direct betalen uit 'de exploitatie', of we kunnen er geld voor lenen (activeren). Het voordeel van activeren is het egaliseren van kosten over een langere periode. Doorgaans is het verstandig om grote uitgaven aan infrastructuur, die over een langere periode wordt gebruikt ook over een langere periode te bekostigen, dus te activeren. Een nadeel van activeren is dat de kapitaallasten hoger worden en we daarmee de financiële en bestuurlijke ruimte om naderhand bij te sturen beperken. We zoeken hierin de juiste balans en proberen doorschuiven van kosten naar de toekomst te beperken. Dit leidt tot de volgende uitgangspunten.

- Maximaal € 650 miljoen aan schulden, maar uitkomend op maximaal circa € 550 miljoen in 2030.
- Een aandeel van de kapitaallasten in de exploitatiebegroting van maximaal tussen 25 en 30 %.
- Een omvang van onze schuld van circa 2,5 maal de belastingopbrengst per jaar.

Uitgangspunten programma's en taken

- We houden vast aan de lijn van het Meerjarenplan 2014-2017. De besparingen en temporiseringsen die daar in zijn opgenomen handhaven we.
- We anticiperen op de Wet Hof. Daar waar mogelijk kan de organisatie besparingsvoorstellen doen. De ruimte die dit oplevert wenden we aan voor het verlagen van onze schuld. We zetten in op programmatisch werken ten laste van de exploitatiebegroting en investeren in slimmer werken (innovatie).

Ontwikkeling belastingopbrengst

Rekeninghoudend met bovenstaande uitgangspunten, ramen we de netto-exploitatielasten in 2014 in totaal op € 207,9 miljoen. Voor de belastingopbrengst in 2014-2017 is, gelet op de kostenontwikkeling per waterschapstaak, de stand van de reserves en de nieuwe opgaven vanaf 2014 gekozen voor onderstaande verhoging per jaar per taak. De stijgingspercentages van de drie taken zijn verschillend. Door deze percentages te hanteren realiseren we een sluitende begroting over de planperiode over alle taken.

Stijging belastingopbrengst (%) volgens Meerjarenplan 2014-2017

	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2016
Watersysteemheffing	4,9	4,9	4,9	4,1
Zuiveringsheffing	3,3	3,3	3,3	3,3
Wegenheffing	0,0	0,0	0,0	0,0
Gemiddeld	4,0	4,0	4,0	3,6

Op dit onderdeel wijkt de begroting 2014 af van de uitgangspunten zoals deze zijn geformuleerd in het Meerjarenplan 2014-2017. De belastingopbrengst in de begroting 2014 stijgt met 2,1% in plaats van 4%.

Ontwikkeling van het eigen vermogen

Ons eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve, bestemmingsreserves per taak en egaliseringsreserves. De stand van de reserves is als volgt.

- De algemene reserve is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen en bedroeg begin 2013 € 25 miljoen. De berekening van het gewenste weerstandsvermogen (en algemene reserve) gebeurt bij het opstellen van de jaarrekening. Als het gewenste bedrag hoger is dan de huidige stand wordt een groeipad opgesteld.
- De bestemmingsreserves per taak zijn bedoeld om te voorkomen dat belastingtarieven jaar op jaar schommelen. Begin 2014 bedragen deze in totaal € 7,6 miljoen.

- Egalisatiereserves hebben ook tariefegalitatie tot doel, maar hebben een meer structureel karakter en richten zich op een specifiek doel (bijvoorbeeld huisvesting) en op de (middel-)lange termijn. De egalisatiereserves bedragen begin 2014 € 51,0 miljoen.

Het totale eigen vermogen bedraagt begin 2014 € 83,5 miljoen (2013 € 91,8 miljoen).

Ontwikkeling van de schuldenpositie

De volgende tabel geeft een weergave van het verloop van de schuldenlast, de verhouding kapitaallasten/totale lasten van de exploitatiebegroting en de verhouding omvang schuld/belastingopbrengst tijdens de planperiode van het Meerjarenplan 2014-2017 en geeft een doorkijk naar 2030.

*Schuldenpositie in planperiode van het Meerjarenplan 2014-2017, in 2020 en 2030.
2014 ingevuld op basis van de begroting.*

	2014	2015	2016	2017	2020	2030
Omvang schuld (bedragen x € 1 miljoen)	558	603	626	627	642	456
Verhouding kapitaallasten/totale lasten	25 %	24 %	23 %	25 %	23 %	18 %
Verhouding omvang schuld/belastingopbrengst	2,72	2,82	2,83	2,71	2,45	1,47

De tabel laat zien dat de omvang van de schuld afneemt na 2020. Dit komt door een dalende trend van het investeringsvolume (activeringsvolume). Dit wordt nog versterkt door het voornemen om vanaf 2017 de aanleg en vervanging van persleidingen, rioolgemalen en poldergemalen ten laste van de exploitatiebegroting te brengen.

Grondslagen van de begroting 2014

Voor het opstellen van de begroting 2014 is gebruikgemaakt van de gegevens uit de begroting 2013, de informatie uit de begrotingswijziging 2013 en het Meerjarenplan 2014-2017. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2014 was de begrotingswijziging 2013 nog niet vastgesteld door het bestuur. Voor de vergelijkende cijfers zijn de bedragen van de primaire begroting 2013 gehanteerd.

Ten opzichte van de begroting 2013 zijn in de begroting 2014 diverse autonome en externe factoren verwerkt. Deze posten zijn niet direct beïnvloedbaar of zijn aan ons opgelegd. Deze posten samen claimen een fors deel van de vrije ruimte van de begroting. Het gaat om de volgende posten.

- Stijging solidariteitsbijdrage HWBP € 3,3 miljoen
- Kapitaallasten € 2,7 miljoen
- P-begroting²⁶ door CAO-stijging en invoering IKB²⁷ € 1,8 miljoen
- Daling geactiveerde personeelslasten Ingenieursbureau correctie € 1,0 miljoen
- Correctie uren toegerekend aan investeringen € 0,9 miljoen
- Waterschapsverkiezingen in exploitatie € 1,2 miljoen
- Convenant kabels en leidingen € 0,3 miljoen

Het totaal van grote autonome kostenstijgingen in 2014 ten opzichte van de begroting 2013 bedraagt € 11,2 miljoen.

²⁶ Personeelskosten

²⁷ Individueel keuzebudget. Dit is een onderdeel van de CAO.

De personeelslasten hebben we bepaald op basis van de loonkostenontwikkeling volgens de laatste CAO. De huidige CAO loopt af per 1 januari 2014. Voor de salariskosten wordt uitgegaan van de CAO waterschappen 2012-2013 en de wettelijke regelgeving zoals die per april 2013 geldt. Er wordt in de begroting geen rekening gehouden met eventuele CAO-wijzigingen; deze zijn nog niet bekend en niet te voorspellen. De tarieven van medio 2013 zijn uitgangspunt voor de sociale lasten. De opleidingskosten bedragen 2,5 % van de loonsom.

Financiële kadernota's

Aan de wettelijk in de begroting opgenomen verplichte paragrafen moeten kadernota's ten grondslag liggen. Met deze nota's geeft het algemeen bestuur aan over welke informatie het wil beschikken. De constant veranderende omgeving maakt het nodig de nota's periodiek te herzien. In 2014 herzien we de Kadernota Planning en Control.

Wet Hof

Naar verwachting treedt in 2014 de Wet Hof in werking. Deze wet bepaalt dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden moeten bijdragen aan het verkleinen van het Nederlandse begrotingstekort. Hiervoor wordt het zogeheten EMU²⁸-saldo gehanteerd. Als dit de norm overschrijdt, is sprake van een EMU-tekort.

Het EMU-saldo wordt berekend op basis van een ander administratief stelsel dan het baten en lastenstelsel dat waterschappen moeten hanteren. Zo hebben wij in ons meerjarenplan als uitgangspunt een dekkende begroting over de planperiode. Toch is dan niet automatisch het EMU-saldo ook dekkend. Dit komt vooral doordat de EMU-saldeberekening investeringen die in een bepaald jaar begroot staan direct in zijn geheel meerekent als kosten, terwijl in onze begrotingen investeringen verspreid over decennia worden afgeschreven. Ook uitgaven uit reserves worden gezien als directe kosten in dat jaar.

Het EMU-saldo wordt getoetst aan een norm. Voor 2014 en 2015 is daarover het volgende bekend. De waterschappen mogen gezamenlijk maximaal 0,05 % van het bruto binnenlands product (bbp) als EMU-tekort hebben. Dit komt neer op circa € 310 miljoen. Op basis van omvang wordt dit naar rato verdeeld over de waterschappen naar een individuele referentiewaarde. Voor ons betekent dit dat het EMU-tekort in 2014 en 2015 circa € 25 miljoen mag bedragen. Het wetsvoorstel gaat uit van het verder terugdringen van het EMU-tekort in 2016 en 2017 voor alle decentrale overheden samen van 0,5 % naar 0,4 % van het bbp.

Investerings- en exploitatie

De verslagleggingregels uit het Waterschapsbesluit schrijven voor dat we kosten van werken en diensten met een meerjarig nut activeren. Daarbij hanteren we afschrijvingstermijnen die overeenkomen met de verwachte gebruiksduur. De balans geeft zo een beeld van onze bezittingen en schulden. Daarnaast verlangen de regels een (meerjarige) sluitende begroting. De belastingen moeten de kosten dekken. Wanneer we de regels strak hanteren en veel activeren, schuiven de kosten naar de toekomst. De kapitaallasten nemen dan een steeds groter deel van de exploitatiebegroting voor hun rekening. De begroting wordt inflexibel, omdat veel kosten voor een langere periode vastliggen. Dit willen we voorkomen. Daarom zoeken we de grenzen van de verslagleggingregels op. Daarnaast trachten we deze regels aangepast te krijgen, zodanig dat we ook in de toekomst een verantwoord financieel beleid kunnen voeren.

De Wet Hof streeft een zorgvuldige balans na in de inkomsten en uitgaven van de overheid. Deze balans is voor ons van belang. In 2012 hebben we daarom besloten om de uitgaven voor de verbetering van de boezemkades na 2016 (VBK-2) ten laste van de exploitatiebegroting te

²⁸ EMU: Europese Economische en Monetaire Unie

brengen. Het niet meer activeren van deze kosten draagt op termijn bij aan het terugdringen van onze schuldenlast. Met de vaststelling van het Meerjarenplan 2014-2017 hebben we ook besloten om persleidingen, rioolgemalen en poldergemalen per 2017 in de exploitatiebegroting op te nemen in plaats van de kosten te activeren. In het meerjarenplan is hiervoor een bedrag gereserveerd. Een voorwaarde om bedrijfsmatig met deze verschuiving om te gaan is deze kosten in een zogenaamd ideaalcomplex²⁹ onder te brengen. De jaarlijkse kosten mogen niet erg fluctueren. Uiteraard kunnen egaliserende maatregelen getroffen worden.

7.7 Heffing en invordering

7.7.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Belastinggelden worden op tijdige, rechtmatige en klantgerichte wijze geheven en geïnd. We willen dat belastingprocessen en de contacten hierover met burgers, bedrijven en overheidsinstanties effectief, efficiënt, betrouwbaar en toegankelijk verlopen.

7.7.2 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

We optimaliseren de kwaliteit van de belastingprocessen. Veel aandacht hebben de administratieve organisatie, prognose- en realisatie-informatie, gegevensbestanden en belastingssystemen. Ook het opleiden van medewerkers is hier onderdeel van.

Het aantal dubieuze debiteuren, de verminderingen en vernietigingen van belastingaanslagen en de kwijtscheldingen neemt toe door de meerjarige effecten van de slechte economische ontwikkeling. Ook de dalende WOZ-waarden beïnvloeden onze uiteindelijke belastingtarieven.

Vanaf 2014 vindt de belastingheffing plaats op basis van de in 2013 geactualiseerde Kostentoedelingsverordening. Hierin stijgt het aandeel in de belastingen dat door de ingezetenen moet worden opgebracht van 34 % naar 37 %, met een gelijkblijvende tariefdifferentiatie voor de wegenheffing, namelijk 200 %.

In het kader van de klantgerichtheid bouwen we de bestaande 'digitale balie' stapsgewijs verder uit tot een compleet interactief communicatiekanaal met burgers en bedrijven. De invoering van Single Euro Payments Area (SEPA)³⁰ is per februari 2014 gerealiseerd. Tevens staat de aansluiting op de landelijke basisregistraties op ons programma. Hierbij zijn wij afhankelijk van de centrale en lokale overheden.

Onze inspanningen leiden tot handhaving van een blijvend percentage van circa 99,5 % aan tijdig en correct opgelegde aanslagen en een minimaal aantal reacties van burgers en bedrijven.

7.7.3 Wat gaat heffing en invordering kosten en opbrengen?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)			2012	2013
Heffing en	Externe kosten	3,8	3,9	3,7

²⁹ Een ideaalcomplex is een complex duurzame productiemiddelen waarbij de leeftijdsopbouw zodanig is, dat het jaarlijks buiten gebruik gestelde aantal werkeenheden even groot is als het jaarlijks door herinvestering nieuw aangeschafte aantal werkeenheden (met behulp van de terugverdiende afschrijvingsgelden).

³⁰ Europa is op weg naar een gezamenlijke betaalmarkt waar we overal op dezelfde manier kunnen betalen: de Single Euro Payments Area (SEPA). Om te zorgen dat eurobetalingen in dit gebied straks overal op dezelfde manier plaatsvinden, komen er nieuwe standaarden voor het rekeningnummer, de girale betalingen en de incasso's. Bedrijven en overheden moeten tijdig actie ondernemen om over te kunnen gaan op deze nieuwe standaarden.

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2012	2013	2014
invordering	Externe opbrengsten	-191,9	-203,5	-207,7
	Kapitaallasten	-	-	-
	Voorzieningen	0,2	-	-
	Interne kosten	4,4	6,2	5,1
	Interne opbrengsten	-0,4	-	-
	Onvoorzien	-	0,1	0,1
	Totaal excl. Reserves	-183,9	-193,2	-198,8
	Reserves	0,1	-	-
	Totaal incl. reserves	-183,8	-193,2	-198,8

8 Weerstandvermogen en risico's

Weerstandvermogen en weerstandscapaciteit

Ons bestuur heeft in 2011 de kadernota 'Reserves en voorzieningen' vastgesteld. In deze nota is opgenomen dat jaarlijks bij de jaarrekening het weerstandsvermogen wordt berekend. Dit om de financiële gevolgen van de risico's voor minimaal 95 % te kunnen afdekken. Om een stabiele situatie te creëren, hanteren we een marge van 5 %. Dat wil zeggen: extra stortingen of onttrekkingen aan de algemene reserve gebeuren alleen als de financiële impact van risico's significant toe- of afneemt. In 2012 is de benodigde weerstandcapaciteit vastgesteld op € 25 miljoen.

Periodiek wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd. Voor de begroting heeft de laatste actualisatie plaatsgevonden in juni 2013, overeenkomstig de systematiek in de Kadernota Risicomanagement. Dit leidde tot een overzicht met 141 risico's, waarvan 108 met financiële gevolgen. De totale maximale gevolgen hiervan bedragen circa € 85 miljoen. Deze risico's zijn ingevoerd in NARIS, ons informatiesysteem voor risicomanagement. Met de risicosimulatie in NARIS, die de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet weegt, hebben we in juli 2013 beoordeeld hoe hoog ons weerstandsvermogen moet zijn. De algemene reserve bedraagt op 1 januari 2014 € 25 miljoen. De uitkomst van de simulatie is € 24,75 miljoen en valt hiermee binnen de marge van 5 % ten opzichte van de vastgestelde weerstandscapaciteit. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit van € 25 miljoen voldoende is en er worden geen dotaties of onttrekkingen gedurende 2014 aan de algemene reserve verwacht.

Risico's

We hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in kans op optreden vermenigvuldigt met het gevolg. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt naar strategische, compliance of operationele gevolgen. Indien relevant wordt ook het financiële aspect meegewogen. De systematiek is als volgt.

Risicoscore		Kans van optreden		
		incidenteel*	middelgroot**	groot***
Gevolgen van optreden	beperkt	1	2	3
	middelgroot	2	4	6
	omvangrijk	3	6	9

* incidenteel: minder dan 1 keer in een mensenleven

** middelgroot: minimaal 1 keer in een mensenleven tot 1 keer per jaar

*** groot: 1 keer of meerdere malen per jaar.

Het bepalen van de gevolgen van optreden is geen harde wetenschap, maar bestaat altijd uit het ontwikkelen van een logische onderbouwing van de score. Dit is vanzelfsprekend een leerproces waarin bestuur en ambtelijke organisatie al doende ervaring opbouwen. De volgende stap is het bepalen van de mogelijke financiële gevolgen van het mogelijk optreden. De systematiek daarbij is:

Categorie	Maximale gevolgen
A	minder dan € 200.000
B	tussen € 200.000 en € 500.000
C	tussen € 500.000 en € 1.000.000
D	meer dan € 1.000.000

De gehanteerde bedragen lijken fors, maar moeten worden gezien in het licht dat het om een *mogelijke* gebeurtenis gaat.

In het volgende overzicht zijn de strategische risico's opgenomen waarvan de score 9 bedraagt en/of de maximale financiële gevolgen groter dan of gelijk aan € 1 miljoen.

Overzicht actuele risico's met een score van 9 en/of financiële gevolgen groter dan of gelijk aan € 1 miljoen.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Maximale Financiële gevolg	Maatregelen
Ontstaan van watervervuiling.	<ul style="list-style-type: none"> * Grote brand (zoals bij Moerdijk bij een chemisch bedrijf); * Andere calamiteit (explosie, gekantelde vrachtwagen met gevaarlijke stoffen). 	<ul style="list-style-type: none"> * Milieuschade; * Dode vissen en watervogels; * Beperking berekening met als gevolg gewasschade. 	6	€ 11 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> * Binnen HHNK is een calamiteitenorganisatie actief; * Het in kaart brengen van de meest risicovolle bedrijven binnen het werkgebied van HHNK en het opstellen van een kenniskaart voor deze bedrijven met daarop een inzet- en bestrijdingsplan en een inventarisatie van benodigde middelen; * Aan de hand van deze inventarisatie wordt het maximaal financiële gevolg nader vastgelegd.
Vorbereidingskosten Koegraszeedijk komen uit boven de toegestane 15 % en zijn niet subsidiabel. Vorbereidingskosten Zwakke Schakels komen uit boven de € 14 miljoen die in de brief van de Staatssecretaris I&M is genoemd als maximaal te vergoeden voorbereidingskosten.	<ul style="list-style-type: none"> * Bij Koegraszeedijk is de scope veranderd; * Bij Zwakke Schakels is de vraag in hoeverre rekening gehouden is met parallel laten lopen van planstudie en realisatiefase in relatie tot subsidieverlening. 	<ul style="list-style-type: none"> * HHNK moet zelf opdraaien voor de overschrijding. * Verstoorde relaties tussen HHNK en financier. 	6	€ 2 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> * Intern eenmaal per maand deelname afdeling HWBP aan overleg MT Bedrijfsvoering. * Koegraszeedijk: onderwerp van gesprek op directieniveau tussen HHNK en het Rijk. * Zwakke Schakels: in overleg tussen HHNK en het Rijk wordt bekeken hoe de € 14,96 miljoen aan voorbereidingskosten op grond van de subsidieregeling dit jaar rechtmatig uitgekeerd kan worden en welk proces daarvoor doorlopen moet worden. Dit wordt meegenomen in het totale proces om nog dit jaar tot de subsidiebeschikking te komen en een eerste Voorschotbetaling.
Niet voldoen aan de subsidie-eisen m.b.t. waterkwaliteit.	<ul style="list-style-type: none"> * Vertraging bij afronden projecten; * Problemen bij het uitvoeren van de 	<ul style="list-style-type: none"> * Project niet op tijd klaar (projectdoelen niet gehaald); 	4	€ 1,8 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> * Werken gefaseerd aanbesteden; * Ontvangen en niet bestede subsidies

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Maximale Financiële gevolg	Maatregelen
	samenwerkingsovereenkomst Wormer- en Jisperveld (baggeren 2 ^e fase).	<ul style="list-style-type: none"> * De subsidie moet terugbetaald worden; * Imagoschade richting burgers en subsidieverschaffers. 			reserveren op tussenrekeningen.
De Gemeenschappelijke Regeling 'Het Waterschapshuis' wordt ontbonden.	Ontbreken van draagvlak bij samenwerkende partijen.	<ul style="list-style-type: none"> * Imagoschade, vanwege mislukken samenwerking; * Tijdelijke discontinuïteit in de ICT-dienstverlening en hogere kosten a.g.v. het ontbinden van de gemeenschappelijke regeling. 	6	€ 1,5 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> * Uitgezocht dat de gevolgen voor onze dienstverlening minimaal zijn. Het Waterschapshuis heeft een voorstel gedaan voor een nieuwe aanpak. Hierover vindt in 4e kwartaal 2013 besluitvorming plaats; * Plan maken om de gevolgen te minimaliseren.
Verkeersonveilige situatie omdat achterstallig onderhoud aan de wegen niet wordt ingelopen.	<ul style="list-style-type: none"> * Onvoldoende middelen beschikbaar voor het inlopen van het achterstallig onderhoud bij het vaststellen van het Wegenbeleidsplan; * Bij het opstellen van de prognoses van de benodigde middelen is uitgegaan van verouderde informatie. 	<ul style="list-style-type: none"> * Grotere kans op ongevallen en aansprakelijkheidstelling; * Extra inzet van buitendienstmedewerkers om waarschuwingssborden te plaatsen; * Imagoschade; * Oplpend benodigd budget ; * Problemen met overdragen wegen omdat gemeenten geen wegen willen in een slechte staat van onderhoud. 	6	€ 1,5 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> * Alternatieven onderzoeken voor mogelijkheden om achterstallig onderhoud in te lopen; * Deze mogelijkheden verwerken in een advies aan het bestuur.
Waterproef blijft verlieslijdend en levert onvoldoende kwaliteit.	Bedrijfsvoering, productenpalet en prijsvoering van Waterproef zijn niet toekomstbestendig.	<ul style="list-style-type: none"> * HHNK staat samen met Waternet garant voor Waterproef en dienen samen het verlies op te vangen; * HHNK baseert aanslagen op slechte producten, die tot een foutieve aanslag leiden. 	9	€ 0,9 miljoen	Verbeteren van de bedrijfsvoering op korte termijn en op middellange termijn fuseren met andere laboratoria. Op lange termijn wellicht niet toekomstvast door voortschrijdende technologie.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaak	Risicogevolg	Risico-score	Maximale Financiële gevolg	Maatregelen
Individuele Behandeling Afvalwater (IBA's) die niet NEN 3140 gekeurd zijn.	Alle objecten van HHNK zijn NEN3140 gekeurd, behalve de IBA's. Dit komt deels omdat HHNK geen eigenaar is (doet beheer/onderhoud), formeel is gemeente eigenaar.	<ul style="list-style-type: none"> * Niet voldoen aan wet en regelgeving; * Er kunnen ongelukken gebeuren omdat de installatie elektrisch niet veilig is (blijkt uit inspectie); 	4	€ 1 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> * Keuring van IBA's in gang zetten; * In kaart brengen van totaal verwachte kosten voor eventueel aanpassing van 745 IBA's die HHNK beheert.
Project Westfrisiaweg wordt niet gerealiseerd volgens GOKIT (geld, organisatie, tijd, kwaliteit, informatie).	Er zijn nog veel onzekerheden (ontwerpwijzigingen, grondzaken c.q. BP procedures, vergunningen, etc.) die een grote invloed kunnen hebben op de uiteindelijke kosten.	<ul style="list-style-type: none"> * Vertraging in totaal project en mogelijk hogere kosten voor HHNK. 	6	€ 1 miljoen	<ul style="list-style-type: none"> * Raming bij afname onzekerheden continu bijstellen; * Voor het project 'verleggen persleidingen Westfrisiaweg' zijn de totale kosten in dit stadium nog lastig in te schatten.
Projectontwikkelaar bij het Kinselmeer eist schadevergoeding van HHNK voor de aanleg van een recreatiepark bij Durgerdam.	Mogelijk niet doorgaan aanleg recreatiepark door dijkversterking. Vermoedelijk (maar niet zeker) zal op een later moment de grond weer vrij komen voor bebouwing.	<ul style="list-style-type: none"> * Extra kosten; * Imagoverlies. 	9	Pm.	Rechter heeft aangegeven dat HHNK schade moet vergoeden; afwachten wat de schade-omvang is.
Organisaties maken vanaf 2009 bezwaar tegen belastingheffing ongebouwd over percelen die bij hen in eigendom zijn, maar door HHNK niet worden aangemerkt als natuurterrein.	<p>Sinds 2009 is voor de watersysteemheffing en de wegenheffing de categorie Natuur geïntroduceerd. Helaas heeft de wetgever geen sluitende definitie meegegeven om de categorie te definiëren. Wij hanteren voor de aanslagen in de categorie Natuur het door adviesbureau TAUW ontwikkelde zogenaamde 4-lagen model.</p> <p>Landelijk is er discussie ontstaan over de definitie natuur. Er lopen nu rechtszaken van de Unie tot aan de Hoge Raad om de definitie scherp te krijgen. Dit duurt nog wel enkele jaren.</p>	Terugbetalen ten onrechte geheven belasting	4	€ 2,5 miljoen	De procedures worden gevoerd met ondersteuning van een fiscaal adviesbureau

9 Waterschapsbelastingen

9.1 Belastingstelsel

Waterschappen betalen hun kosten met de opbrengst van waterschapsbelastingen. De belastingtarieven bepalen we door de voor de taakuitvoering benodigde opbrengst te delen door het aantal belastingplichtige eenheden (zoals wooneenheden, hectares, WOZ-eenheden en vervuilingseenheden). Een belastingplichtige ontvangt een aanslag voor de voor hem geldende situatie. Het hoogheemraadschap heft vier belastingsoorten:

- watersysteemheffing
- wegenheffing
- zuiveringsheffing
- verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en de wegenheffing belasten de inwoners van het waterschap en de eigenaren van huizen, bedrijven en grond. De inwonerdichtheid van het waterschap bepaalt voor de watersysteemheffing het aandeel dat de inwoners in de kosten dragen. Voor de wegenheffing zijn de kosten van de wegen met een algemene verkeersfunctie bepalend voor het aandeel van de inwoners. De eigenaren brengen voor deze beide heffingen het resterende deel op. De economische waarde van hun bezittingen is de indicator van het belang dat deze groepen bij de taken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing bepalen we volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

9.2 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. Dit is alleen mogelijk voor aanslagen waterschapsbelasting die betrekking hebben op de eigen woonruimte. We beoordelen daarvoor de persoonlijke en financiële situatie van de belastingplichtige en bepalen of deze in aanmerking komt voor kwijtschelding. Daarbij volgen we de landelijk geldende kwijtscheldingsregels. Voor enkele specifieke categorieën is er kwijtschelding mogelijk in lijn met het in 2013 genomen besluit door ons bestuur. We werken bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken samen met alle gemeenten boven het Noordzeekanaal, met uitzondering van Den Helder, Langedijk, Velsen en Zaanstad.

9.3 Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2014 is zichtbaar gemaakt in de volgende tabel. De belastingopbrengsten per categorie kunnen door afrondingsverschillen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

9.4 Correctieposten

De correctieposten bestaan uit kwijtschelding, vermindering en oninbaar. Het kwijtscheldingsbeleid staat hierboven beschreven. Vermindering is verlaging van het aanslagbedrag omdat bijvoorbeeld blijkt dat de waarde of het aantal Ve niet juist is en oninbaar volgt op een besluit van de ambtenaar belast met de invordering waarmee de pogingen gestaakt worden een nog openstaande aanslag in te vorderen of te verrekenen.

Categorie	Belasting- eenheid	Netto draagvlak 2013	Tarief 2013 (€)	Bruto draagvlak 2014	Correctie- posten	Netto draagvlak 2014	Tarief 2014 (€)	Belasting- opbrengst (Bedragen x € 1.000)
<i>Zuiveringsheffing</i> Ingezetenen en bedrijven	Ve	1.422.108	52,64	1.429.628	84.912	1.344.716	57,21	76.931
<i>Watersysteemheffing</i> Ingezetenen	We	460.643	83,94	468.000	24.900	443.100	96,39	42.710
Ongebouwd	Hectare	112.518	86,16	111.685	419	111.266	95,16	10.588
Ongebouwd verharde openbare wegen	Hectare	11.917	258,48	12.000	45	11.955	285,48	3.413
Ongebouwd buitendijks vrijafstromend	Hectare	1.688	21,54	1.700	6	1.694	23,79	40
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrijafstromend	Hectare	199	193,86	200	1	199	214,11	43
Gebouwd	EW	126.184.202.088	0,04910 %	123.507.018.818	588.378.753	122.918.640.065	0,04750 %	58.386
Gebouwd buitendijks vrijafstromend	EW	1.971.115.435	0,01228 %	2.081.395.298	9.915.621	2.071.479.677	0,01188 %	246
Natuurterrein	Hectare	23.338	4,88	23.500	56	23.444	4,	116
Totaal								115.542
<i>Verontreinigingsheffing</i> Woningen en bedrijven	Ve	9.050	52,64	10.800	846	9.954	57,21	569
<i>Wegenheffing</i> Ingezetenen	We	182.837	35,18	183.425	8.054	175.371	37,61	6.596
Ongebouwd	Hectare	69.517	17,39	70.000	241	69.759	21,51	1.501
Gebouwd	EW	51.426.761.526	0,01125 %	49.002.695.851	222.071.894	48.780.623.957	0,01156 %	5.639
Natuurterrein	Hectare	6.952	0,78	7.000	17	6.983	0,99	7
Totaal								13.742
Totale belastingopbrengst								206.784

Belastingopbrengst 2014

Het Meerjarenplan 2014-2017 heeft als uitgangspunt dat de totale belastingopbrengst in 2014 ten opzichte van 2013 stijgt met maximaal 4 %. De begroting 2014 is binnen dit kader opgesteld, de begrote belastingopbrengst is 2,1%.

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves van de taken over 2014 is als volgt:

Verloop bestemmingsreserves volgens Meerjarenplan

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 01-01-2014 *	Vermeerderingen 2014	Onttrekkingen 2014	Stand 31-12-2014
Zuiveringsbeheer	-2,6		-0,1	-2,7
Watersysteembeheer	8,3	0,3	-0,2	8,4
Wegenbeheer	1,9	0,1	-1,1	0,9
	7,6	0,4	-1,4	6,6

* betreft de stand volgens het Meerjarenplan. Hiermee is geen rekening gehouden met de begrotingswijziging 2013.

Na vaststelling van de begrotingswijziging 2013 is het verwachte verloop van de bestemmingsreserves van de taken over 2014 als volgt:

Verloop bestemmingsreserves na vaststelling begrotingswijziging 2013

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 01-01-2014 *	Vermeerderingen 2014	Onttrekkingen 2014	Stand 31-12-2014
Zuiveringsbeheer	-5,7		-0,1	-5,8
Watersysteembeheer	10,9	0,3	-0,2	11,0
Wegenbeheer	2,4	0,1	-1,1	1,3
	7,6	0,4	-1,4	6,6

De saldi per taak (ten gevolge van het sluitend maken van de begroting 2014) zijn in het bestaande overzicht opgenomen onder het kopje Onttrekkingen 2014. De bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer heeft naar verwachting ultimo 2014 een negatief saldo. Met de stand en het verloop van de reserves is in het Meerjarenplan 2014-2017 rekening gehouden.

10 Incidentele baten en lasten 2014

In de begroting zijn geen materiële incidentele baten of lasten opgenomen.

11 Kostentoe-rekening

Kostenallocatie

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. De programma's in het jaarplan zijn opgebouwd uit deze producten. Om ervoor te zorgen dat we de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk verdelen over de producten hanteren we de volgende systematiek van kostenallocatie.

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben, verantwoorden we direct op het betreffende product.
- Kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben, verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren maal tarief) toe aan de producten.
- Het resultaat op de producten 'bestuur' en 'externe communicatie' rekenen we toe aan de taken op basis van vaste verdeelsleutels.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product.
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

Renteomslag

We passen geen directe financiering toe. Er is dus geen koppeling van een lening aan een investering. Daarom hanteren we voor de berekening van de kapitaallasten een algemeen rentepercentage, de zogenaamde omslagrente.

Onze rentekosten bestaan uit:

- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van geldleningen;
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van rekening-courant;
- de aan ons eigen vermogen vergoede rente.

Met behulp van een omslagrentepercentage worden de netto rentelasten 'omgeslagen' over alle investeringen. Het omslagrentepercentage berekenen we als volgt.

Rentelasten van jaar X

Boekwaarde investeringen op 1 januari jaar X + 50 % netto-investeringen in jaar X

De onderstaande tabel toont het berekende percentage. In 2014 gaan we uit van een omslagrente van 3,12 % (2013: 3,12 %).

Toelichting op tabel

- De vermelde rente op langlopende geldleningen is gebaseerd op de inschatting (augustus 2013) dat we in 2013 voor € 15 miljoen en in 2014 voor € 161 miljoen leningen aangaan. Het beheren van de leningenportefeuille wordt beïnvloed door het tijdstip van de te ontvangen subsidies. Indien hier enorme wijzigingen in zijn heeft dit effect op de aan te trekken geldleningen. Dit kan een positief/negatief effect hebben op de omslagrente.
- Het deel van de vaste activa waarvoor geen leningen zijn aangetrokken, financieren we met eigen financieringsmiddelen. Daarom voegen we 3,12 % rente toe aan het eigen vermogen (2013: 3,12 %). Conform het beleid inzake reserves en voorzieningen vindt toerekening van de rente aan het eigen vermogen, met uitzondering van de algemene reserve, plaats op basis van de omslagrente.
- In dit jaarplan hebben we de boekwaarden gebaseerd op de boekhoudkundige grondslag van boekwaarden en opbrengsten. De vermelde boekwaarden per 1 januari 2014 en de netto-

investeringen 2014 hebben we gecorrigeerd voor de versturende invloed van de werkelijke kasstromen van het HWBP. Voor de renteomslag gaan we uit van het verwachte werkelijke kasritme van de HWBP-bijdragen van het Rijk.

Renteomslag (bedragen x € 1.000)	2013	2014
Rentelasten langlopende geldleningen	17.286	16.160
Rentelasten rekening-courant	150	138
Rentelasten eigen financieringsmiddelen	2.188	1.828
<i>Totaal rentelasten</i>	19.624	18.126
Rentebaten rekening-courant / deposito's	-	-
Bespaarde rente door gebruik bestemmingsreserves	-	-
<i>Totaal rentebaten</i>	477	283
<i>Netto rentelast</i>	19.147	17.843
Boekwaarde (im)materiële vaste activa per 1 januari	589.760	545.209
½ van de netto-investeringen (respectievelijk € 47.872 en €53.366)	23.936	26.683
	613.696	571.892
Omslagrente	3,12 %	3,12 %

12 Egalisatiereserves en voorzieningen

Naast onze algemene reserve en de bestemmingsreserves van de taken kennen wij een aantal egalisatiereserves en voorzieningen. Rentetoevoeging aan egalisatiereserves vindt alleen plaats bij egalisatiereserves waarvan de vrijval nog niet is gestart. Wanneer de vrijval is gestart, brengen we de rentevergoeding ten gunste van de exploitatie. Aan voorzieningen voegen we geen rentevergoeding toe. In onderstaand overzicht specificeren we het verloop van deze onderdelen van ons vermogen in 2014.

(bedragen x € 1000)	Stand 01-01-2014	Vermeerderingen in 2014		Verminderungen in 2014	Stand 31-12-2014
		Rente	Stortingen		
Egalisatiereserves					
CBL-voordeel	3.234	-	-	539	2.695
Keringen Texel	932	-	-	503	429
Amsterdam-Noord	9.052	-	-	862	8.190
Erfpachtgronden	9.403	-	-	1.106	8.297
Huisvesting	24.899	-	-	2.165	22.734
Werven	1.482	-	-	119	1.363
CO ₂ -reductie	1.962	45	-	695	1.312
	50.964	45	-	5.989	45.020
Voorzieningen					
Baggeren	11.342	-	8.061	16.600	2.803
Kosten Cross Border Lease	1.050	-	-	-	1.050
Kosten amovering zuiverings-technische werken	1.415	-	250	1.179	486
Pensioenverplichtingen in eigen beheer	959	-	-	315	644
Verbetering organisatie	1.254	-	-	1.046	208
	16.020	-	8.311	19.140	5.191

Egalisatiereserve Cross Border Lease-voordeel

In 1997 is door de CBL-transactie een voordeel ontstaan van ruim € 11 miljoen. De termijn van de CBL-overeenkomst is 23 jaar. Gedurende deze termijn kunnen aanpassingen, verwijdering en verkoop van de in de lease betrokken activa ons dwingen tot een terugbetaling van het voordeel. Gezien de nog lange looptijd van de CBL-overeenkomst is het zeker niet ondenkbaar dat de komende jaren een aantal installaties moet worden aangepast. Om deze reden is enige jaren de vrijval van deze reserve gestaakt. Sinds 2012 is de vrijval hervat. Verwachte toekomstige kosten zijn opgenomen in de voorziening Kosten Cross Border Lease.

Egalisatiereserve keringen Texel

Bij de vaststelling van de Jaarrekening 2006 heeft het algemeen bestuur besloten om de ontvangen afkoopsom van het Rijk voor het toekomstig onderhoud van overgenomen primaire zandige waterkeringen op Texel toe te voegen aan een egalisatiereserve.

Egalisatiereserve Amsterdam-Noord

Per 1 januari 2009 hebben we het wegenbeheer in Amsterdam-Noord overgedragen aan de gemeente Amsterdam. Amsterdam heeft een afkoopsom betaald voor de door ons gedeelde belastingopbrengst. Deze is gestort in een egalisatiereserve. De weggevallen belastingopbrengst van het wegenbeheer wordt jaarlijks gecompenseerd door een onttrekking uit deze reserve.

Egalisatiereserve erfpachtgronden

Door de verkoop van de erfpachtgronden verminderen de jaarlijkse pachttopbrengsten. De inkomsten van de verkopen worden daarom toegevoegd aan een egalisatiereserve. De lagere pachttopbrengsten worden gecompenseerd door de reserve volgens een bepaald schema te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat.

Egalisatiereserve huisvesting

De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisatiereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gebouw in Heerhugowaard. De eerste onttrekking vond plaats in 2011. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het nieuwe gebouw.

Egalisatiereserve werven

De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisatiereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan. De eerste onttrekking vond plaats in 2013. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het nieuwe kantoor.

Egalisatiereserve CO₂-reductie

Het bestuur heeft besloten in november 2011 een egalisatiereserve te vormen voor de 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve is opgebouwd uit niet bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren.

Voorziening baggeren

De voorziening Baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De voorziening is gebaseerd op het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016, vastgesteld door het algemeen bestuur in februari 2012. De dotatie aan deze voorziening is bij vaststelling van de begroting 2014 gesteld op € 8 miljoen.

Voorziening kosten Cross Border Lease

In 1997 heeft een van de fusiewaterschappen langjarige CBL-transacties afgesloten. Gedurende de looptijd kunnen aanpassingen, verwijdering en verkoop van de in de lease betrokken activa leiden tot beheers- en/of begeleidingskosten en te betalen afkoopsommen. Deze kosten worden gefinancierd uit een voor dat doel gecreëerde voorziening.

Voorziening kosten amovering zuiveringstechnische werken

In juni 2011 heeft het algemeen bestuur besloten om de bestaande voorziening ter egalisering van de amoveringskosten van zuiveringstechnische werken in stand te houden tot en met 2016. Jaarlijks wordt € 0,3 miljoen aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van oud-bestuurders.

Voorziening verbetering organisatie

In 2011 is besloten om in de komende jaren de organisatie te veranderen. Verwacht wordt dat de organisatiewijziging frictiekosten veroorzaakt, in 2011 is hiervoor een voorziening getroffen voor € 2,3 miljoen.

13 Financiering

Voor de beleidsvoornemens over financieel risicobeheer verwijzen we naar hoofdstuk 8 van dit jaarplan.

We hebben in de loop van de jaren investeringen (vaste activa) gedaan, die we vanwege hun meerjarige nut over meerdere jaren afschrijven. In 2014 investeren we voor € 148,3 miljoen, waarvoor we in enkele gevallen een bijdrage van derden ontvangen (in totaal € 95,0 miljoen). De afschrijvingen over 2014 begroten we op € 42,6 miljoen, terwijl € 1,6 miljoen rente aan de waarde van de activa wordt toegevoegd. Een overzicht per activasoort is als bijlage in hoofdstuk 18.5 opgenomen.

We financieren onze taakuitoefening met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (leningen). Het verloop van de schulden over 2014 is als bijlage in hoofdstuk 18.6 opgenomen.

Wet Fido

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet heeft als doel een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen hanteert de wet twee instrumenten.

- De kasgeldlimiet voor de beperking van het renterisico op korte financieringen (<1 jaar).
- De renterisiconorm voor de beperking van het renterisico op lange financieringen (>1 jaar).

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met korte middelen mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23 % van het begrotingstotaal. Elk kalenderkwartaal toetsen we de gemiddelde korte schuld van de betreffende maanden aan de limiet.

Uitgangspunt voor het invoeren van een renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. Dit met het oog op een beperking van de renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 30 % van het begrotingstotaal. De maximale herfinancieringsruimte voor 2014 is dus 30 % van € 253 miljoen (= € 76 miljoen). Het bedrag dat we moeten aflossen bedraagt € 69 miljoen; dit blijft onder de norm.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het treasurybeleid

De kredietcrisis heeft geleid tot het aanpassen van het stelsel van regelgeving in de financiële markten. De komende jaren moeten inspanningen worden geleverd om de verslechterde overheidsfinanciën te herstellen. De waterschappen leveren hieraan ook een bijdrage. Naar verwachting doen zich bij ons geen ontwikkelingen voor die ten opzichte van voorgaande jaren een relevante invloed uitoefenen op het risicoprofiel, de financiële posities, de vermogenswaarden en de geldstromen.

Financiële risico's

De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico en valutarisico. De twee laatstgenoemde risico's spelen bij ons niet, omdat overheidsinstellingen slechts met eigen valuta te maken hebben. De inkomende en uitgaande geldstromen van de Cross Border Lease worden afgerekend in US-dollars, zodat we hierover geen valutarisico lopen.

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van vreemd vermogen hoger zullen zijn dan een gewenst niveau, respectievelijk dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een gewenst niveau. Zolang de rente op korte financieringsmiddelen lager is dan de rente op lange financieringsmiddelen wordt gebruikgemaakt van korte middelen. De berekende grens van het kasgeldlimiet wordt hierbij als maximum aangehouden. Dit tenzij er redenen zijn om hiervan tijdelijk af te wijken, bijvoorbeeld het verlaat opleggen van de omslag.

Het kredietrisicobeheer (of debiteurenrisico) is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. Door het voeren van een strak invorderingsbeleid, met de uiteindelijke inschakeling van deurwaarders, beperken we dit risico zoveel mogelijk. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.

Het liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsplanning en meerjareninvesteringsplanning, waardoor de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de hardheid van de cijfers die in de meerjarenbegroting zijn opgenomen.

Ons profiel van de financiële risico's is vrij laag.

Rentevisie

Voor 2014 hanteren we een omslagpercentage van 3,12 % (begroting 2013: 3,12 %).

Rente kortlopende leningen

Voor 2014 verwachten we dat de rente ligt tussen de 0,2 % en 1,0 %.

Rente langlopende leningen

De verwachting is dat de rente voor langlopende leningen ten opzichte van het niveau van 2013 ongewijzigd blijft.

Liquiditeitsprognose

Voor het begrotingsjaar hebben we een liquiditeitsprognose opgesteld. Op kasbasis verwachten we € 399,5 miljoen aan uitgaven en € 404,5 miljoen aan inkomsten. Deze inkomsten kunnen zeer fluctueren door de invloed van subsidie stromen van o.a. het Rijk. Per 1 januari 2014 verwachten we een kortlopende schuld van € 60 miljoen.

Op basis van de kasgeldlimiet (23 %) van het begrotingstotaal (€ 253 miljoen) kunnen we maximaal € 58 miljoen financieren met kortlopende financieringsmiddelen. Bij de huidige rentepercentages is het doelmatig om de ruimte tussen de kasgeldlimiet en de kortlopende schuld te benutten voor financieringsbehoefte.

Treasurybeheer

Het risicoprofiel van de financiering is laag. In de leningenportefeuille vaste schulden bevindt zich een gering aantal leningen (basis rentelening) met de mogelijkheid van beperkte renteherziening tijdens de looptijd. De rente van de overige leningen kan tijdens de looptijd niet worden aangepast. Zoals hiervoor al aangegeven, lopen we niet of nauwelijks krediet-, koers- en valutarisico's. Forse mutaties in aangenomen rentepercentages voor op te nemen en uit te zetten kortlopende financieringsmiddelen kunnen invloed hebben op het begrotingsresultaat.

De korte rente is nog steeds laag (debetrente rekening-courant NWB augustus 2013: 0,25 %). Periodiek bekijken we welk deel van de kortlopende financieringsmiddelen we omzetten in geldleningen met een langere looptijd.

Net als voor 2013 stelt het bestuur voor 2014 een kredietruimte voor kortlopende financieringsmiddelen (kasgeld en krediet in rekening-courant) van € 60 miljoen beschikbaar.

De omvang van de leningenportefeuille ramen we per 1 januari 2014 op € 458 miljoen en de reguliere aflossing op € 56 miljoen. In 2014 vinden geen extra aflossingen plaats, omdat we daarvoor volgens de contracten geen mogelijkheden hebben.

Voor 2014 ramen we de omvang van de in de loop van het jaar af te sluiten vaste geldleningen geraamd op € 161 miljoen. Per 31 december 2014 is de omvang van de leningenportefeuille € 558 miljoen.

Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 3,65 %. Ten tijde van het opstellen van het Jaarplan 2014 (augustus 2013) bedroeg de rente voor rentevaste leningen met een looptijd van twintig jaar 2,9 %. De gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen is 13 jaar. Bij het aantrekken van vaste geldleningen sluiten we hier zo veel mogelijk bij aan. Aflossing vindt plaats in jaarlijks gelijke termijnen.

Kort geld trekken we aan in de vorm van een rekening-courant krediet, kasgeld- en call-geldleningen bij de huisbankier (NWB) of bij andere geldverstrekkers die voldoende kredietwaardig zijn.

14 Cultuurhistorisch erfgoed

De kosten voor het beheer en onderhoud van het cultuurhistorisch erfgoed zijn zichtbaar gemaakt in een aparte paragraaf. De kosten zijn ondergebracht in de programma's waarop ze betrekking hebben.

Het Noorderpolderhuis in de Schermer is in eigendom van en wordt onderhouden door HHNK. We gebruiken het op dit moment als vergaderlocatie en als locatie voor de muskusrattenbestrijding. We onderzoeken de mogelijkheden van het medegebruik van het werfterrein met een museale functie. Het gerestaureerde Stoomgemaal Vier Noorder Koggen bij Medemblik is sinds 2009 weer ons eigendom. Het gemaal heeft een gebruiksfunctie voor het Stoommachinemuseum. Wij maken kosten voor het beheer en onderhoud van de locatie.

Verder bezitten we een uitgebreide collectie kunst en antiek. De totale waarde is getaxeerd op ruim € 7 miljoen en is verzekerd. Een deel van de collectie is tentoongesteld in het kantoor in Heerhugowaard.

We hebben rekening gehouden met het wegwerken van een achterstand in het onderhoudsniveau van onze molens. Met het in 2014 begrote bedrag en subsidie werken we de laatste onderhoudsachterstanden weg. Voor de periode 2013 tot en met 2018 zijn de subsidiabele kosten voor de BRIM-subsidies (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten) vastgesteld in subsidiebeschikkingen. Naast de molens en het stoomgemaal hebben we nog een aantal historische objecten in beheer die geen bijdrage meer leveren aan onze taken. In veel gevallen gaat het om gemalen.

De historische archieven van de vele rechtsvoorgangers van HHNK zijn ondergebracht bij regionale archiefdiensten. Momenteel is in totaal bijna 1.600 strekkende meter archief daar ondergebracht. De archivaris van het Regionaal Archief Alkmaar houdt toezicht op het archief. De kunsthistoricus gebruikt het archief voor het vergroten van het historisch besef van de inwoners.

We verstrekken subsidies voor cultuurhistorisch erfgoed volgens onze Subsidieverordening 2006.

De exploitatie van cultuurhistorisch erfgoed 2014 is als volgt:

	Kosten	Opbrengsten
Noorderpolderhuis	44.000	
Verzekering kunst- en antiekcollectie	10.000	
Medewerker/inhuurbudget	45.000	
Stoomgemaal Vier Noorder Koggen	44.500	
Molens	356.000	PM
Historische archieven	226.500	
Subsidies cultuurhistorisch erfgoed	30.000	
Totaal		PM

¹ incl. woning

15 Verbonden Partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van bestuurlijk belang is sprake als een bestuurslid of ambtenaar namens het waterschap zitting heeft in het bestuur van de verbonden partij of als het waterschap stemrecht heeft voor een bestuurslid of ambtenaar. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Met ingang van 1 januari 2014 hebben wij een bestuurlijk en een financieel belang in elf organisaties.

In november 2011 heeft het CHI de beleidsnota 'Verbonden Partijen' vastgesteld. In deze beleidsnota wordt de visie op de beleidvoornemens ten aanzien van verbonden partijen toegelicht.

Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de begroting een overzicht van onze verbonden partijen. In dit hoofdstuk wordt dit overzicht gegeven. In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden (indien bekend) van de deelnemingen op 31 december 2012 weergegeven.

In het jaar 2014 zijn USHN Lease Management III BV en de Polderlandstichting II geen verbonden partij meer, omdat de bijbehorende tranche van de Cross Border Lease in 2012 is opgeheven. De bijhorende ondernemingen zijn geliquideerd. Verder is het stoomgemaal Vier Noorder Koggen geen verbonden partij meer in 2014.

Naam van de verbonden partij	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB) NV		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Middelen		
Openbaar belang	Korte en langlopende kredieten verlenen. De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (*1.000.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	€ 76.084	€ 67.696
	Eigen vermogen	€ 1.226	€ 1.188
	Vreemd vermogen	€ 74.858	€ 66.508
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4399 aandelen A van € 115 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460 - 26 % gestort) Totaal € 530.283		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) NV		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Middelen		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (geconsolideerd *1.000.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	€ 142.228	€ 136.460
	Eigen vermogen	€ 2.752	€ 1.897
	Vreemd vermogen	€ 139.476	€ 134.563
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17355 aandelen van € 2,50, totaal € 43.388		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (AB-lid GR)		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 25 waterschappen op ICT-gebied. Met als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans Het Waterschapshuis (*1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	€ 682	€ 1.246
	Vlottende activa	€ 7.899	€ 17.922
	Eigen vermogen	€ 324	€ 2.279
	Vreemd vermogen	€ 8.256	€ 16.888
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	De ledenvergadering van de Unie van Waterschappen stelt de jaarlijkse bijdragen van de waterschappen aan Het Waterschapshuis vast, en adviseert over jaarplanning en jaarbegroting van Het Waterschapshuis.		
Continu risico	Het risico betreft het eventueel ontbinden van de Gemeenschappelijke Regeling van het Waterschapshuis.		
Acuut risico	De transitie van Stichting Het Waterschapshuis naar een Gemeenschappelijke Regeling heeft op 1 januari 2013 plaatsgevonden. Mogelijk risico hierbij is dat de Gemeenschappelijke Regeling – door ontbreken draagvlak – wordt ontbonden. Dit kan leiden tot imagoschade, vanwege het mislukken van de samenwerking en tijdelijke discontinuïteit in de ICT-dienstverlening. Kosten als gevolg van het ontbinden van de Gemeenschappelijke Regeling worden ingeschat op een bijdrage HHNK van € 1,5 miljoen.		

Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Directeur Bedrijfsvoering is bestuurder van de stichting en een medewerker van HHNK is waarnemend directeur.		
Openbaar belang	Verzorgt onafhankelijke laboratoriumactiviteiten voor HHNK, Waternet en externe opdrachtgevers.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (*1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	€ 2.263	€ 1.908
	Eigen vermogen	€ 13	€ 587
	Vreemd vermogen	€ 2.250	€ 1.345
Bestuurlijk belang	Bestuurslid en waarnemend directeur		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid.		
Acuut risico	<p>De financiële positie van Waterproef is verslechterd mede door de afname van de inkomsten door een daling van het aantal analyses (opdrachten). Een mogelijk gevolg is dat het resultaat van 2013 eveneens negatief wordt. Dit tekort zal dan moeten worden aangevuld door de beide eigenaren. Een ander risico is dat Waterproef de facturen voor de huur van het gebouw niet meer kan betalen aan HHNK. Dit risico wordt geschat op € 0,9 miljoen.</p> <p>Verder loopt er een onderzoek omtrent de samenwerkingsmogelijkheden tussen Het Waterlaboratorium en Waterproef. De afronding van het onderzoek is najaar 2013. Op dat moment worden de aandeelhouders en bestuurders formeel verzocht om een besluit te nemen.</p>		

Naam van de verbonden partij	HVC		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Waterketen		
Openbaar belang	Gezamenlijke afvalverwerking		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (Geconsolideerd *1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	€ 994.627	€ 1.023.345
	Vlottende activa	€ 55.545	€ 58.898
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	€ 91.746	€ 109.001
	Vreemd vermogen	€ 958.426	€ 973.242
Bestuurlijk belang	Deelname in een NV met gemeenten, Gemeenschappelijke Regeling van gemeenten en waterschappen.		
Financieel belang	Aandeelhouderschap van HVC per 1 januari 2012 betekent dat HHNK garant staat voor 0,24 % van de aangegane gegarandeerde leningen. Per 1 januari 2013 staat HHNK garant voor circa € 1,5 miljoen.		
Continu risico	<p>Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid.</p> <p>HVC kan een beroep doen op de garantstelling die door HHNK voor de investering in de afvalverwerking is afgegeven. Dit kan gebeuren wanneer HVC verliezen lijdt en problemen krijgt met de banken die gegarandeerde leningen hebben verstrekt.</p>		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning aan de waterschappen op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij o.a. de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (* 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	€ 12.079	€ 12.257
	Vlottende activa	€ 2.572	€ 2.493
	Eigen vermogen (incl voorziening)	€ 3.038	€ 3.111
	Vreemd vermogen	€ 11.613	€ 11.639
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de ledenvergadering, evenredige vertegenwoordiging.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door D&H en CHI.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Directeur Bedrijfsvoering		
Openbaar belang	Het verzorgen van de verdere verwijdering van door derden en door HHNK aangeleverde verontreinigde baggerspecie.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (* 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	€ 9188	€ 976
	Vlottende activa	€ 1.7344	€ 328
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	€ 8755	€ 1.361
	Vreemd vermogen	€ 1.7768	€ 1.459
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78 % dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van HHNK. Aandelenkapitaal HHNK is € 81.000.		
Continu risico	Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Middelven, vertegenwoordigd door een medewerker van Bestuur- en Directiezaken.		
Openbaar belang	De stichting draagt in cultuurhistorisch en educatief opzicht het predikaat werelderfgoed van Droogmakerij De Beemster uit. De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Beide siteholders zijn verplicht de uitzonderlijke universele waarden waaraan De Beemster de status als werelderfgoed ontleent in stand te houden en te beschermen zodat het overgedragen kan worden aan toekomstige generaties.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	N.v.t.	N.v.t.
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	De stichting is afhankelijk van financiële bijdragen van de gemeente Beemster, HHNK en sponsoring van de CONO. HHNK levert jaarlijks geïndexeerde bijdrage van € 5.844.		
Continu risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan De Beemster van de werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Uitwaterende Sluizen Lease I BV		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren (directeur Bedrijfsvoering en ambtenaar)		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (* 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	€ 138	€ 129
	Vlottende activa	€ 24	€ 24
	Eigen vermogen	€ 144	€ 135
	Vreemd vermogen	€ 18	€ 18
Continu risico	Er moet een hoge afkoopsom worden betaald wanneer het contract wordt beëindigd door HHNK. Daarnaast heeft het aanpassen van een installatie uit de CBL financiële consequenties. Verder leidt invoeren van bronbelasting tot hoge naheffingen, maar hiervoor zijn nog geen aanwijzingen.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbeheer		
Vestigingsplaats	Houten		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Waterkeringen en Wegen		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	N.v.t.	N.v.t.
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Meebetalen van de kosten van het beheer van de muskusrattenpopulatie, merendeels personeelskosten muskusrattenbestrijders.		
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende twee jaar. Financiële bijdrage nu gemaximaliseerd.		
Acuut risico	Organisatorische aanloopproblemen (personele kosten), uitkomsten lopende evaluatie van de gemene rekening (eind 2013)		

Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Het NWP is een publiek-privaat samenwerkingsverband waarbinnen bedrijven, overheden, kennisinstellingen en non-profitorganisaties samenwerken om samen de (internationale) positie van de Nederlandse watersector te versterken.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (* 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	€ 1.835	€ 2.223
	Eigen vermogen	€ 1.286	€ 1.706
	Vreemd vermogen	€ 549	€ 517
Bestuurlijk belang	Eén van de 181 deelnemers		
Financieel belang	Deelnemers van het NWP betalen contributie. HHNK betaalt € 3.000 per jaar.		
Continu risico	Niet bekend		
Acuut risico	Niet bekend		

16 EMU-saldo

Tijdens de Europese Raad in Maastricht in 1991 maakten de toenmalige regeringsleiders afspraken over het vervolg van de interne markt: de Economische en Monetaire Unie (EMU). Voor het economische deel van de EMU zijn de lidstaten primair zelf verantwoordelijk. Het nationale economische beleid stemmen de lidstaten wel op elkaar af. De Nederlandse waterschappen verschaffen in hun begrotingen en jaarrekeningen inzicht in het EMU-saldo van de organisatie.

De berekening van het voor 2014 begrote EMU-saldo is als volgt.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)		
EMU-exploitatiesaldo		1.067
Vermeerderingen investeringen	-148.315	
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	94.950	
Afschrijvingen	42.566	
Invloed investeringen		-10.799
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	8.311	
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-19.140	
Invloed voorzieningen		-10.829
EMU-saldo volgens begroting 2014		-20.561

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (overheidstekort) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP). De afgelopen jaren is gebleken dat een aantal landen binnen de EMU deze norm overschreed.

Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3 % blijft, worden op dit moment wettelijke maatregelen voorbereid. De Wet Hof die op dit moment nog in voorbereiding is, bepaalt onder andere dat de begroting van ieder waterschap zodanig moet zijn ingericht dat het EMU-saldo binnen de aangegeven grenzen blijft.

Op basis van cijfers 2012 is berekend dat het toegestane individuele EMU-tekort 2014 voor ons uitkomt op € 25 miljoen. De begrotingcijfers voor 2014 geven een tekort aan van € 20,6 miljoen. De marge tot de norm bedraagt € 4,4 miljoen.

17 Exploitatie

17.1 Exploitatie naar programma

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Waterveiligheid	21.759	17.146	19.267
Voldoende water	65.232	68.765	65.494
Schoon water	74.948	75.178	73.942
Veilige (vaar) wegen	19.029	20.029	19.569
Bestuur en organisatie	-163.235	-172.582	-171.028
Totaal exclusief dotaties en onttrekkingen reserves	17.733	8.535	7.244
Dotaties en onttrekkingen aan reserves	17.876	8.535	7.244
Eindtotaal	-143	-	-

Door verplaatsing van de crisisbeheersing van bestuur en organisatie naar waterveiligheid sluit deze tabel niet meer aan op de eerdere gepubliceerde begroting 2013 en de jaarrekening 2012.

17.2 Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Kostensoorten			
Rente	20.305	19.627	18.126
Afschrijvingen	44.363	41.836	42.566
Personeelslasten	73.911	75.455	76.360
Goederen en diensten van derden	100.860	102.910	105.729
Bijdragen aan derden	8	-	68
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	14.199	14.483	10.387
Subtotaal kostensoorten	253.645	254.311	253.236
Opbrengstsoorten			
Financiële baten	-3.647	-2.191	-1.948
Personeelsbaten	-879	-302	-97
Goederen en diensten aan derden	-9.201	-6.139	-6.421
Bijdragen van derden	-8.089	-7.602	-8.062
Waterschapsbelastingen	-190.549	-202.597	-206.785
Interne verrekeningen	-23.547	-26.947	-22.680
Subtotaal inkomstsoorten	-235.912	-245.777	-245.993
Exploitatieresultaat	17.733	8.535	7.244
Toevoegingen aan reserves	2.617	380	-
Onttrekkingen aan reserves	-20.493	-8.915	-7.244
	-143	-	-

17.3 Toelichting op de begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Hieronder geven we per kosten- en opbrengstsoort een nadere toelichting op belangrijke ontwikkelingen in 2014 en opvallende afwijkingen ten opzichte van de Begroting 2013. Wanneer er geen bijzonderheden zijn, is geen toelichting gegeven.

Rente

De rentekosten dalen van € 19,6 miljoen naar € 18,1 miljoen. Deze daling wordt veroorzaakt door het lagere renteniveau. Door een ander subsidieregime van het rijk zijn minder langlopende geldleningen noodzakelijk.

Afschrijvingen

Door de ingebruikname van nieuwe investeringen stijgen de afschrijvingskosten van € 41,8 miljoen naar € 42,6 miljoen.

Personeelslasten

De personeelslasten stijgen met € 0,9 miljoen. Dit valt uiteen door een structurele daling van de inhuur(kosten) van € 1,6 miljoen en een stijging van de personeelskosten van € 2,5 miljoen. De mutatie op de personeelskosten komt voort uit de structurele doorwerking van de stijging uit de CAO,- inclusief sociale lasten (inclusief pensioenpremies), en bedraagt € 1,8 miljoen. De jaarlijkse periodieke verhoging (incidentele loonstijging) is begroot op 0,7 miljoen.

Goederen en diensten van derden

De stijging van deze kosten wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de solidariteitsbijdrage van het HWBP gestegen is met € 3,3 miljoen.

Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien

Deze post daalt met € 4,1 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door daling van de post Onvoorzien met € 1,2 miljoen. Het restant ad € 2,9 miljoen wordt veroorzaakt door een lagere dotatie aan de baggervoorziening.

Goederen en diensten aan derden

De daling ad € 3 miljoen wordt veroorzaakt door de verkopen uit eigendommen. In de begroting 2014 verwachten we geen verkopen. Doordat het loopbaancentrum door verslechterde narktomstandigheden moeilijker kan detacheren, stijgen de kosten met € 0,2 miljoen. Het restant van € 0,2 miljoen zijn verschillende kleine posten.

Interne verrekeningen

De daling van deze post wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder uren op investeringen worden begroot, maar meer op exploitatie projecten.

17.4 Begroting naar taken (kostendragers)

De voor de uitvoering van de waterschapstaken benodigde belastingopbrengsten en -tarieven zijn in onderstaande tabel opgenomen.

	Belasting- tarieven 2013	Begroting 2013 (x € 1.000)	Belasting- tarieven 2014	Begroting 2014 (x € 1.000)
Zuiveringsbeheer				
Nettokosten toegerekend aan de zuiveringstaak		74.043		71.248
Onvoorzien		1.151		729
<i>Correctieposten:</i>				
Gederfde opbrengst als gevolg van kwijtschelding		2.552		2.630
Gederfde opbrengst als gevolg van oninbaar		374		447
Gederfde opbrengst als gevolg van verminderingen		0		1.907
Bruto belastingopbrengst		78.120		76.961
Onttrekkingen/dotaties aan de reserve zuiveringsbeheer		-3.260		-30
Netto op te leggen zuiveringsheffing		74.860		76.931
Tarief zuiveringsheffing	€ 52,64		€ 57,21	
Watersysteem				
Nettokosten toegerekend aan de watersysteemtaak		109.134		111.693
Onvoorzien		1.882		1.221
<i>Correctieposten:</i>				
Gederfde opbrengst als gevolg van kwijtschelding		1.509		2.196
Gederfde opbrengst als gevolg van oninbaar		401		426
Gederfde opbrengst als gevolg van verminderingen		523		159
Bruto belastingopbrengst		113.449		115.695
Onttrekkingen/dotaties aan de reserve watersysteem		380		-153
Netto op te leggen watersysteemheffing		113.829		115.542
Netto op te leggen verontreinigingsheffing		476		569
Tarieven watersysteemheffing:				
Ingezetenen	€ 83,94		€ 96,39	
Ongebouwd	€ 86,16		€ 95,16	
Ongebouwd verharde openbare wegen	€ 258,48		€ 285,48	
Ongebouwd buitendijks vrijafstromend	€ 21,54		€ 23,79	
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrijafstromend	€ 193,86		€ 214,11	
Gebouwd	0,04910 %		0,04750 %	
Gebouwd buitendijks vrijafstromend	0,01228 %		0,01188 %	
Natuurterrein	€ 4,88		€ 4,93	
Tarief Verontreinigingsheffing	52,64		€ 57,21	
Wegen				
Nettokosten toegerekend aan de wegentaak		14.081		15.215
Onvoorzien		201		126
<i>Correctieposten:</i>				
Gederfde opbrengst als gevolg van kwijtschelding		251		266

	Belasting- tarieven 2013	Begroting 2013 (x € 1.000)	Belasting- tarieven 2014	Begroting 2014 (x € 1.000)
Gederfde opbrengst als gevolg van oninbaar		53		54
Gederfde opbrengst als gevolg van verminderingen		62		13
Bruto belastingopbrengst		14.648		15.674
Onttrekkingen/dotaties aan de reserves wegen		-1.216		-1.932
Netto op te leggen wegenheffing		13.432		13.742
Tarieven wegenheffing				
Ingezetenen	€ 35,18		€ 37,61	
Ongebouwd	€ 17,39		€ 21,51	
Gebouwd	0,01125 %		0,01156 %	
Natuurterrein	€ 0,78		€ 0,99	

18 Bijlagen

18.1 Belastingprofielen

Onderstaand schema toont het aanslagbedrag voor diverse soorten belastingplichtigen. De bedragen zijn bedoeld als voorbeeld en kunnen slechts in beperkte mate worden toegepast op persoonlijke situaties, omdat met name de WOZ-waarde van een pand niet elk jaar hetzelfde is.

Bij de voorbeeldprofielen voor de aanslagbedragen 2014 is rekening gehouden met een WOZ-waarde ontwikkeling van -1,5 %. Deze waardevermindering is gebaseerd op de resultaten van de Waarderingskamer³¹.

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak		Inclusief de wegentaak	
	Aanslagbedrag 2013	Aanslagbedrag 2014	Aanslagbedrag 2013	Aanslagbedrag 2014
Eenpersoonshuishouden	137	154	172	191
Meerpersoonshuishouden	242	268	277	306
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2013 € 225.600, 2014 € 222.126)	353	374	413	437
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2013 € 470.000, 2014 € 462.762)	473	488	561	580
Procesindustrie	87.570	93.310	90.729	96.531
Groothandel	1636	1.629	1.889	1.887
Klein-bedrijf	435	436	499	500
Groot veeteeltbedrijf (40 ha)	4.067	4.419	4.867	5.386
Klein veeteeltbedrijf (20 ha)	2.020	2.207	2.399	2.669
Glastuinbouwbedrijf	352	357	396	402
Natuurgebied	49	49	57	59

In onderstaande tabel is uitgewerkt hoe de stijging van de aanslagbedragen is opgebouwd, vanuit het gezichtspunt van de verschillende heffingssoorten.

³¹De Waarderingskamer is een zelfstandig bestuursorgaan met een publiekrechtelijke rechtspersoonlijkheid. De gemeenten voeren de taxaties die in het kader van de Wet WOZ worden verricht uit. De waardegegevens worden door de gemeenten aan de waterschappen en de Belastingdienst geleverd. De Waarderingskamer houdt toezicht op deze werkzaamheden van gemeenten.

Voorbeeldprofielen	Inclusief de wegentaak			
	Aandeel zuiveringsheffing	Aandeel watersysteemheffing	Aandeel wegenheffing	Totale stijging 2014
Eenpersoonshuishouden	2,7%	7,2%	1,4%	11,3%
Meerpersoonshuishouden	4,9%	4,5%	0,9%	10,3%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2013 € 225.600, 2014 € 222.126)	3,3%	1,8%	0,7%	5,8%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2013 € 470.000, 2014 € 462.762)	2,4%	0,3%	0,6%	3,3%
Procesindustrie	7,1%	-0,8%	0,1%	6,4%
Groothandel	2,4%	-2,8%	0,3%	-0,1%
Klein-bedrijf	2,7%	-2,6%	0,3%	0,4%
Groot veeteeltbedrijf (40 ha)	0,3%	7,0%	3,4%	10,7%
Klein veeteeltbedrijf (20 ha)	0,6%	7,2%	3,5%	11,3%
Glastuinbouwbedrijf	3,5%	-2,3%	0,2%	1,4%
Natuurgebied		0,9%	3,7%	4,6%

In onderstaande tabel is uitgewerkt hoe de stijging van de aanslagbedragen is opgebouwd, vanuit het gezichtspunt van ontwikkelingen die invloed hebben op de belastingtarieven.

Voorbeeldprofielen	Inclusief de wegentaak				
	Aandeel Draagvlak	Aandeel toename kosten	Aandeel Kosten-toedeling verordening	Aandeel daling WOZ waarde	Totale stijging
Eenpersoonshuishouden	4,5%	2,2%	4,6%	0,0%	11,3%
Meerpersoonshuishouden	5,0%	2,5%	2,8%	0,0%	10,3%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2013 € 225.600, 2014 € 222.126)	4,5%	2,1%	-0,2%	-0,5%	5,8%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2013 € 470.000, 2014 € 462.762)	4,1%	1,9%	-1,9%	-0,8%	3,3%
Procesindustrie	5,3%	2,6%	-1,2%	-0,3%	6,4%
Groothandel	4,9%	2,2%	-5,8%	-1,4%	-0,1%
Klein-bedrijf	4,2%	1,9%	-4,7%	-1,1%	0,4%

Groot veeteeltbedrijf (40 ha)	1,0%	1,7%	8,1%	-0,2%	10,7%
Klein veeteeltbedrijf (20 ha)	1,1%	1,7%	8,6%	-0,1%	11,3%
Glastuinbouwbedrijf	4,3%	2,0%	-4,0%	-0,9%	1,4%
Natuurgebied	-0,7%	1,8%	3,5%	0,0%	4,6%

18.2 Personeelslasten en formatie

De voor 2014 begrote personeelslasten en formatie zijn als volgt.

(bedragen x € 1.000)	Formatie Begroting 2013 (aantal)	Formatie begroting 2014 (aantal)	Personeels- lasten begroting 2013	Personeels- lasten begroting 2014
Bestuur	4,8	4,8	709	734
Directie	3,0	3,0	438	473
Staf	35,7	32,5	3.185	2.855
Bedrijfsvoering	303,7	296,9	22.797	23.141
Water	510,5	524,7	46.447	46.985
Frictiekosten en postactieve lasten voormalig bestuur en personeel			546	765
Opleidingenbudget			1.334	1.407
Totaal	857,7	861,9	75.455	76.360

De personeelslasten stijgen met € 0,9 miljoen. Dit valt uit een door een structurele daling van de inhuur(kosten) van € 1,6 miljoen en een stijging van de personeelskosten van € 2,5 miljoen. Dit wordt verklaard door de volgende factoren:

- structurele doorwerking van de stijging CAO, inclusief socialen lasten (inclusief pensioenpremies), € 1,8 miljoen.
- jaarlijkse periodieke verhoging (incidentele loonstijging), begroot op 0,7 miljoen.

Het besluit ten aanzien van het HWBP om in het vervolg de sleutelfuncties met eigen medewerkers te willen uitvoeren in plaats van inhuur heeft voor een stijging van formatieplaatsen gezorgd (+ 25 fte). Daarentegen is de formatie bij Bedrijfsvoering (-7 fte) en Water (per saldo -4 fte) gereduceerd.

18.3 Recapitulatie programma-investeringen

Programma-investeringen		(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Waterveiligheid	Programma op orde brengen primaire keringen	Uitgaven	31,5	26,3	81,7
		Inkomsten	-29,7	-26,3	-81,7
		Netto	1,8	-	-
Voldoende water	Programma bestrijding wateroverlast	Uitgaven	9,6	20,8	7,9
		Inkomsten	-4,5	-6,1	-7,9
		Netto	5,1	14,7	-
	Programma verbetering boezemkades	Uitgaven	7,7	11,9	14,0
		Inkomsten	-	-	-
	Netto	7,7	11,9	14,0	
Schoon water	Programma uitvoering KRW	Uitgaven	1,7	2,1	2,2
		Inkomsten	-	-0,1	-0,2
		Netto	1,7	2,0	2,0
Totaal uitgaven programma-investeringen			50,5	61,1	105,8
Totaal inkomsten programma-investering			-34,2	-32,5	-89,8
Totaal netto programma-investeringen			16,3	28,6	16,0

18.4 Recapitulatie beheerinvesteringen

Beheerinvesteringen		(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Waterveiligheid	Beheer van de waterkering	Uitgaven	3,9	2,0	1,1
		Inkomsten	-1,8	-	-
		Netto	2,1	2,0	1,1
	Crisisbeheersing	Uitgaven	-	-	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	-	-
Voldoende water	Integraal beheer van het watersysteem	Uitgaven	7,7	12,9	12,3
		Inkomsten	-0,1	-0,6	-0,5
		Netto	7,6	12,3	11,8
Schoon water	Beheer van lozingen	Uitgaven	18,8	21,4	20,6
		Inkomsten	-0,2	-0,4	-3,2
		Netto	18,6	21,0	17,4
Veilige (vaar) wegen	Wegenbeheer	Uitgaven	3,2	2,5	4,6
		Inkomsten	-1,9	-0,1	-1,5
		Netto	1,3	2,4	3,1
	Vaarwegen	Uitgaven	0,5	0,2	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	0,5	0,2	-
Bestuur en organisatie	Heffing en invordering	Uitgaven	-	-	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	-	-
	Bestuur en externe communicatie	Uitgaven	-	-	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	-	-
	Bedrijfsondersteuning	Uitgaven	8,1	6,0	4,0
		Inkomsten	-0,1	-	-
		Netto	8,0	6,0	4,0
Totaal uitgaven beheerinvesteringen			42,2	45,0	42,6
Totaal inkomsten beheerinvesteringen			-4,1	-1,1	-5,2
Totaal netto beheerinvesteringen			38,1	43,9	37,4

De investeringen van het Programma Verkeersveiligheid zijn opgenomen bij Wegenbeheer en de investeringen van Crisisbeheersing zijn opgenomen bij Waterveiligheid.

18.6 Schulden

Het verloop van onze (langlopende en kortlopende) schulden over 2014 is als volgt

(bedragen x € 1.000)	Stand per 1 januari 2014	Mutaties in 2014		Stand per 31 december 2014	Rente 2014
		Vermeer- deringen	Aflossingen		
Afgesloten leningen t/m 2012	382.737		56.231	326.506	
Afsluiten in 2013	15.000		1	14.999	
Afsluiten in 2014		161.000		161.000	
Kortlopende schulden (rekening courant NWB)	60.000		5.000	55.000	
Subtotaal leningen	457.737	161.000	61.232	557.505	16.298
Waarborgsommen	52			52	
Totaal schulden	457.789	161.000	61.232	557.557	16.298

In de begroting 2013 was de schuldenstand per 1 januari 2014 € 521 miljoen. In de begroting 2014 is dit € 63 miljoen lager. De verklaring hiervoor is dat de kortlopende schulden zijn gestegen met € 30 miljoen en er een subsidie van € 91 miljoen van het Rijk eerder is ontvangen waardoor de langlopende schulden zijn gedaald.

18.7 Afkortingenlijst

BBL	Beroepsbegeleidende leerweg
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CHI	College van hoofdingelanden
CBL	Cross border lease
EMU	Europese economische en monetaire unie
EW	Economische Waarde
FIDO	Financiering decentrale overheden
Fte	Full time equivalent (formatieplaats)
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IKB	Individueel Keuzebudget
IRIS	Integraal Resultaatgericht Informatie Systeem
KRW	Kaderrichtlijn Water
LCMS	Landelijk crisismanagementsysteem
nHWBP	Nieuw Hoogwaterbeschermingsprogramma
NBW	Nationaal Bestuurakkoord Water
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
PI	Prestatie-indicator
ROR	Richtlijn Overstromingsrisico's
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
rwzi	Rioolwaterzuiveringsinrichting
RTC	Real Time Control
SDI	Slibdrooginstallatie
SEPA	Single Euro Payments Area
SPI's	Safety Performance Indicators
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
V&H	Vergunning & Handhaving
Ve	Vervuilingseenheid
VBK	Verbetering boezemkades
VSS	KRW Volg- en StuurSysteem
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WBP4	Waterbeheersplan 2010-2015
WE	Wooneenheid
Wet Hof	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
WOZ	Waardering onroerende zaken
WTI	Wettelijk Toetsinstrumentarium